

Foto Tone Marčan

Poškodbe in nesreče na lovih

Dr. Franc Steinfelser

Ce bi bil dobro pogledal, in se zanesljivo prepričal, kaj se je gibalo in premikalo v visoki travi za grmom, preden je ukrivil prst, če bi ne streljal tako nizko po koruzi, bi se ta nesreča ne pripetila in bi ne bil ubil človeka; če bi ne bil zdirjal kot vihra iz veže na cesto, bi bil moj zlati sinko danes še med živimi; če bi ne bil prehitel nepremišljeno z blazno naglico na nepreglednem ovinku, bi bil vozač zdrav in voz cel.

Brez dvoma bi preprečili mnogo nesreč, če bi se vedno ravnali po svojih že pridobljenih izkušnjah in bi pravilno razčlenili in logično vrednotili dojme svojih čutil, čutov vida, sluha itd. in bi šele po tehtnem preudarku in teme-

ljitem prečiščenju vseh dojmov v naši najvišji možganski sferi prešli k dejanjem. Ni dvoma, da bi na tak način odvrnili nešteto nesreč. Vsa naša dejanja bi se seveda odigravala počasneje, kljub temu pa bi vseh nesreč ne mogli nikdar preprečiti. Zakaj ne?

Na našo nesrečo namreč često sploh ne pride do popolne analize in razmotrenja poročil ali pa, da nam naša čutila poročajo napačne dojme, da nas naše oči in ušesa varajo, nam lažejo in nas dovedejo do nesrečnih dejanj.

Poudariti moramo, da nas pri današnjem razmotrivanju vzrokov nesreč kar nič ne zanimajo primeri, povzročeni po lovcih, ki so nam

znani po svoji nediscipliniranosti, neprevidnosti, vihravosti in eksplozivnosti, ki nosijo puške s cevmi vedno obrnjenimi na noge in trebuhe so-lovcev, ki prihajajo z nabasanimi puškami na zbirališča, ki streljajo v strelni razdalji v gosto grmovje in v smeri nepreglednih ovinkov. To so nepopoljšljivi nevarni tipi, ki ne spadajo v vrste zelene bratovščine. Vzrokov nesreč, povzročenih od takšnih lovcev, nam ni treba raziskovati, ker so očitni in je dejanje zrelo za razsodbo.

Svojo pozornost hočemo danes obrniti na tiste nesrečne primere, ki se nam zde nepojmljivi, diktirani nekako od usode in o katerih se radi izražamo, da se »meni kaj takšnega sploh ne more pripetiti«.

Lovec stoji na preži in napeto pričakuje, da zdaj zdaj izstopi srnjak na njivo, travnik ali poseko, izstopi pa namesto divjadi gobar ali nabiralec suhljadi, na katerega lovec sproži kljub jasni dobri vidljivosti cilja, ukrivi prst kljub dejstvu, da so podane vse možnosti dobrega prepoznanja, da ni izstopila divjad ampak človek. Kako je le moglo priti do nesreče?

Lovec se je nahajal v stanju napetega pričakovanja, zanj že čisto določenega dejanja in dogodka. »Ura je že toliko in toliko, tukaj divjad izstopa, tukaj mora zdaj izstopiti,« mu roji po glavi. »Neštetokrat sem bil tukaj že na preži, videl sem tistega lepega srnjaka, oh, ta trofeja, letos pa zaradi zaposlitve ne utegnem dosti in danes mi je žena rekla: no, pa ga prinesi, saj veš, jutri gremo na dopust.« Naš lovec se nahaja torej v tistem stanju, ko nenadnega, drugačnega in nepričakovanega spremenjenega vmesnega dogodka, izstopa človeka namesto divjadi, pravilno ne dojmi, ker oči sicer vidijo, ušesa slišijo, pa nas varajo, nam lažejo.

O tem, kako nas naša najvažnejša čutila varajo, vedo povedati zanimive stvari preiskovalni sodniki, ki slišijo od očividcev dogodkov ali nesreč popolnoma si nasprotujoče izpovedi, ki so pa po izjavah prič očividcev objektivne in tako resnične, da so pripravljeni priseči na vsako besedo.

Spomnimo se vendar v tem oziru sodne obravnave letos na Dunaju, ko so pri procesu zaradi umora neke deklince pred ruskim spomenikom na Schwarzenberg-trgu, dajali v kriminalistiki dobro izvežbani visoki organi javne varnosti kot priče tako nasprotujoče si izjave, da so pisali o tem svetovni listi.

Pa si oglejmo še športnike tekače, kako napeto čakajo, sklonjeni na štartni črti, na znamenje, strel iz pištole, na štart. V tem trenutku dá nekdo od gledalcev duška dražljaju prehlajenega nosa in kihne ko top. Cela vrsta tekačev se spusti v tek in teče in še teče kljub strelu, ki jih kliče na štart. Kaj se je zgodilo?

Vse živčnopsihično nastrojenje tekačev se je nahajalo v napetem pričakovanju na štartni

znak. V tem primeru pa uho res ni imelo težkega dela, da je tekače prevaralo in jih pošteno nalagalo, ker jim je tresljaje zraka in zračne valove, povzročene od zračnega sunka pri kihanju, sporočilo kot strel za štartni znak.

Imamo torej spet opravka s prevaro in motnjo v našem dojmovanju. V danem trenutku takšnih prevar ne prepoznamo in jih ne korigiramo, dejanja pa, ki slede takšnim čutnim zmotam, so seveda nepravilna, gredo navzkriž našim nameram in hotenjem, so često usodna, ker nas privedejo v nesrečo.

Oči so te varale, bi lahko rekli vsem tistim, — bilo jih je mnogo — ki so videli leteče krožnike. Med opazovalci letelih krožnikov so bili celo ljudje, katerim bi drugače prisodili precej verodostojnosti in razsodnosti, pa so verjeli tem bajkam in jih vneto raznašali.

Odkar so pa vnetega razširjevalca bajk o letelih krožnikih, nekega Amerikanca v Zürichu pri predavanju izžvižgali, ker razsoden človek, za kakršnega velja Švicar, takšnim bajkam ne verjame, so tudi utihnile vse čenče o letelih krožnikih in Marsovcih. Splošna pozornost ljudstva je zdaj obrnjena na satelite. Naj jih spuščajo tu ali tam, tudi na tem polju že lahko opazimo ali zaželeno ali pa resnično varanje čutov. Ker je bilo njihovo živčnopsihično nastrojenje tako silno vklenjeno in spojeno s senzacijo letelih krožnikov, da je že želja sama, da bi jih videli, izzvala prevaro vida in so smatrali druge navadne nebesne pojave (zvezdne utrinke) oz. navadna dogajanja na Zemlji (trenutno razsvetlitev hiše ali vžig rakete v daljavi) za leteče krožnike.

V še boljše razumevanje različnih možnosti varanja naših čutov bi želel navesti nekaj zanimivih primerov iz lastnega doživetja, o katerih bo cenjeni bralec rekel: »Glej ga, saj to sem jaz tudi doživel, kako je bilo to možno!«

Stojim na ulici s precejšnim avtomobilskim prometom. Želim jo prečkati, mudi se mi. Pogledam levo, prosto, na koncu ulice, ki zavije pravokotno, stoji hišica sivkastorumene — bež — barve, pogled desno, tudi prosto. Stopim urno na cestišče in po dveh korakih zaslišim strašno škripanje zavor ter se znajdem tik pred avtomobilom, iz limuzine pa se vsuje name ploha kletvic in vprašanj, če sem samomorilec in da naj si to preskrbim drugje itd.

Zakaj nisem opazil iz desne prihajajočega vozila? Rekel sem, da je stala na levem koncu ulice hišica bež barve, od desne pa je prihajal avto tudi bež barve. Po mojem možganskem vtisu pa ta avto ni premikajoč se predmet, ampak hišica, ki mirno stoji in od katere mi ne preti nobena nevarnost. Varal me je in mi lagal čut vida.

Da prečkajo pešci cestišče tik pred avtomobili, beremo že skoraj dnevno. Kot vozač se

spominjam treh slučajev. V enem se je pešec tako prestrašil, da ni bilo iz njega dobiti besede, dva pa sta čisto prosto izjavila, da nista videla avtomobila in da prihajata od doma, kjer sta ravno pleskala pohištvo iste barve kakor jo ima moj voz. Torej možganski dojem mirno stoječega pohištva, ki vendar nikogar ne povozi.

Nastane vprašanje, nimamo-li leka proti takšnim lažem čutov? Smo-li izročeni na nemilost njihovim varanjem? Ne, dragi tovariš bralc, imaš dobro in zanesljivo učinkovito sredstvo tudi proti laži te vrste.

Lovec, ne bodi vihrav, bodi skrajno oprezen, ko nosiš na lovu nabasano puško, pa tudi drugače pri svojem vsakdanjem opraviu in v poklicu ne vihraj. Festina lente, hiti počasi! Saj ti je znana moderna bolezen vihravih Amerikancev, ki poslujejo dnevno po 24 ur in se ženejo z ihto v avtomobilih in letalih s prekožnimi hitrostmi za svojimi stoterimi posli. Bolezen se imenuje manager disease, (izgov. menežerdisis), bolezen podjetnikov, upravnikov, direktorjev, sploh poslovnih ljudi. Slovenščina bi dala za to bolezen lep latinski izraz — hititis. V starosti okoli 50 let jih pobere angina pectoris, zoženje in začepljenje srčne žile koronarke.

To pa še nikakor ni starost, da bi se morali preseliti v večna lovišča.

Mnogo časa svojega življenja preživi lovec v prosti naravi in je z njenim dogajanjem tesno povezan. Njegovo zaznavanje in dojemovanje o vsem, kar nas obdaja, nam sporočajo naša čutila, posebno oči in ušesa po čutih, po vidu in sluhu. Zavedati pa se moramo, da nam dajejo subjektivno silko, ki je odsev našega jaza in da je ta podoba močno pobarvana z barvami, ki jih odseva naše čustvovanje, različno doživetje, razpoloženja in želja ter splošno duševno nastrojenje. Takšnega sveta, ki bi bil popolnoma neodvisen od naših subjektivnih dojmov in pojmov, ni oz. si ga ne moremo v popolnosti predstavljati in zato moramo vedno računati z možnostjo zmot in varanja čutov.

Na podlagi razmotrivanja resničnih primerov, katerim bi vsak posameznik gotovo lahko pridal še marsikateri poučen primer, pridemo do prepričanja, da se lahko izognemo mnogim varanjem čutov in preprečimo nesreče. Bodimo previdni ne samo v svojih izjavah in podajanju mnenj, bodimo kot lovci stokrat previdni, preden ukrivimo prst. Saj zdaj vemo, da nas lahko ravno tisti čuti, katere imamo za najzanesljivejše, grdo in usodno varajo.

O nekaterih lovskih navadah

Tone Svetina

Lovsko udejstvovanje je na razvojni poti iz pradavnine, ko je bil lov pogoj za obstoj človeštva, do današnje atomske dobe, ko se lov spreminja v športni turizem, napravilo zanimiv oblikovni in vsebinski razvoj.

Lov je v dobi vse večjega tehniziranja civiliziranega sveta v svojem bistvu ohranil največ elementov prvobitne prirodnosti ter postaja vse bolj privlačen. V psihološkem smislu predstavlja modernemu človeku aktiven odmor in je sredstvo za razbremenitev utrujenosti, ki jo prinaša nagel ritem življenja.

Zgodovina lova odgrinja lep del zgodovine človeštva, razvoja zavesti, družbenih odnosov, etike in estetike. V lovskih šegah in navadah in pisanih in nepisanih običajih so skrite davno izoblikovane izkušnje in težnje človeka — lovca. Te so se dedovale iz roda v rod, se pod vplivom okolja in časa spreminjale, dobivale neko svojo obliko ali bledele, nekatere pa so utonile v temo pozabe. Navade, katerih namen je bil zaščita in ohranitev divjadi, je družba pravno sankcionirala v lovski zakonodaji. Moralna merila, odnose človeka — lovca do lovljene divjadi pa spravlja v življenje in naprej oblikuje kolektivna volja lovske organizacije, ki razvija vse dobro, lovstvu in ljudski skupnosti v korist.

Sodobno lovstvo daje prevzeti dediščini času primeren izraz in vsebino. Zato je prav, da včasih spregovorimo o tej ali oni lovski navadi, da jo opredelimo, ugotovimo vzročnost, pomen in njeno vrednost. S tega stališča bi razpravljali o zeleni vejici, zadnjem grižljaju uplenjeni divjadi in o skoraj že pozabljeni obliki lovskega krsta — s pitjem krvi.

Lovski krst s pitjem krvi uplenjenega gamsa

Lovski krst pri sprejemu novince v lovsko tovarišijo, kot ga danes običajno izvajamo, je poznan lovski običaj. Svoj izvor ima v fevdalizmu po vzoru sprejemanja mož v viteški red. Namen krsta je, kolektivno priznanje gotovih fizičnih in moralnih vrednosti ter zaupanja, ki je potrebno za pravilno izvajanje lova. To kaže predvsem poudarek na lovsko pravičnost, lovsko tovarišijo, ki naj jo preveva duh kolektivnega sodelovanja in čast nošenja orožja. Namen je družbeno progresiven in individualno vzgojen.

Poleg tega poznanega običajnega lovskega krsta pa se je lovski krst izvajal tudi na druge manj znane načine. Na Gorenjskem, v Trenti in na Koroškem je bila ukoreninjena navada lovskega

krsta s pitjem krvi prvega uplenjenega gamsa, včasih in ponekje tudi jelena ali srnjaka. Vendar je bil ta običaj najbolj doma med gamsarji. Živel je vse do prve svetovne vojne in še nekaj časa po njej, potem je začel zamirati, sedaj pa se zelo poredko izvaja.

Tudi sam sem v prvem letu svobode v stedah za Krnom pil gamsovo kri in potem dolgo časa razmišljal o izvoru in pomenu te lovske navade.

Nimam namena to navado oživljati. Ker pa je, posebno mladim in ravninskim lovcem, bolj malo poznana, bi rad razložil vzročnost njenega nastanka in opuščanja.

Marsikdo bi si ta običaj svojevoljno razlagal in ga imel za divjaškega. Zver se naloka krvi ubitega plena. Človek uživa spriču občutka moči, ko je uplenil divjad. Pitje krvi se civiliziranemu človeku gnusi. Vendar bi bilo tako tolmačenje preveč enostavno in enostransko.

Ta običaj ima svojo globljo osnovo. Psihološko je odnos med človekom in živaljo še danes nedognan. Človek je izšel iz živalstva, se boril za obstanek, kot razumsko bitje je prerastel, obvladal in tudi popolnoma nadvladal živali. Tisočletno sožitje je izoblikovalo svojstven čustven odnos do različnih živali. Plemenite lovne živali, ki so človeku dajale hrano, je človek zaščitil. Poznamo kult svete, zaščitene živali. Zgodovinsko vzeto se je lov izvajal iz dveh osnovnih namenov: koristnosti, ki izhaja iz nagona samoohrane, t. j. lov zavoljo prehrane in lov zaradi zabave lovljenja in drugih ciljev. Zaradi ogroženosti je človek ubijal in iztrebljal zveri in škodljivce. Te je tudi sovražil in se jih bal. Koristno, lovno divjad pa je človek ljubil, oboževal in opeval.

V našem primeru je gams predstavljal tisto divjad, ki jo je gorsko ljudstvo oboževalo, cenilo in spoštovalo. To nam dokazuje tudi pravljica o Zlatorogu in čredi belih, divjih koza. Belemu gamsu, kozlu Zlatorogu, pripisuje pravljica magično moč, trdoživost in življenjsko neuničljivost. To je personifikacija ljudskih predstav, porojenih iz mnogih izkušenj z gamsovimi rodovi in potenciranih do mistične pravljičnosti. Prav tako posebno moč pripisuje pravljica gamsu Srebrnokrilcu, bratu Zlatoroga, in kozi Belinki, ki ima svoj izvor v Martuljku. Gorski ljudje so živeli trdo. Podrediti so se morali skromni naravi, ki je skopa s travo, cvetjem, drevjem in poljem. Njihovo življenje je bilo borba za obstanek z naravo. Ti ljudje so občudovali lastnosti gamsjega rodu. Še pred nekaj stoletji je visokogorje vzbujalo strah v ljudeh. Gore so imeli za bivališča duhov, škratov in vil. Prvi so prodrli v kamenito prepadno goljavo lovci, ki so šli za divjadjo. Ti so spoznali odlike gamsov, njihovo izredno moč in odpornost, ko so se igranje vzpenjali nad prepadi, pred katerimi so prvopristopniki občutili spoštovanje in strah.

Tako je postal gams občudovan, spoštovan in lovljena divjad, uplenitev gamsa pa je bilo priznано dejanje. Sedaj se nam stavi vprašanje, od kod izvor običaja pitja krvi. Ljudje so kmalu spoznali lastnosti krvi, ki ohranja življenje. V tem jih je lovska izkušnja prepričevala. Sicer je tajna krvi v psihološkem smislu dolgo vznemirjala človeka. Izreden pomen pa je pripisovalo ljudstvo v pravljici Zlatorogovi krvi. Tako se je tudi krvi gamsov jela pripisovati posebna moč, tudi zdravilna. Sicer že sam pogled na kri človeka vznemirja, presune, ostane mu v zavesti, ker asociacija povezuje s krvjo življenje in smrt.

Pitje krvi prvega ustreljenega gamsa si lahko dvojno tolmačimo. Prvič je bilo pitje krvi simbolika. Kri ustreljene divjadi je nosilec življenja. Zato je bilo pitje krvi želja, da to življenje ne bi bilo uničeno, temveč bi se nadaljevalo v uplenitelju. Lovec bi se bil rad navzel lastnosti ubite živali. V tem primeru izredne moči, trdnosti, vztrajnosti in spretnosti gamsa. Lovec se je želel popolnoma prilagoditi okolju, v katerem je lov izvajal. To je pa zahtevalo od njega pogum, tveganje, preziranje nevarnosti, moč in podobne lastnosti. Skratka, običaj pitja krvi predstavlja v psihološkem smislu avtosugestijo, katere moč za krepitev volje pod pogojem stvarne osnove nihče ne zanika.

Drugič pa je pitje krvi predstavljal tudi mistično vraževerni običaj, posebno v daljši preteklosti, spriču splošne neprosvetljenosti ljudi. Gre za verovanje o črpanju moči, ki ima svoj izvor v pradavnini, in iz tega verovanja se je rodila tudi pravljica o Zlatorogu. Sam krst pa se je izvajal takole: uplenitelj je gamsu odprl žilo na vratu in nekajkrat srknil kri. S tem je bil krščen. Rekli so, da je lovsko zastrupljen. Nikdar ne bo nehal hoditi v gore in nehal loviti. Z gamsi se je krvno povezal. Včasih je starejši lovec vodnik napravil mlajšemu, ki je uplenil prvega gamsa in je bil krščen, primeren govor, s katerim ga je vpeljal v lovske tovarišije in ga povezal z gorami in lovom, tako, kot so na gore navezani gamsi, ki žive le v gorovju.

Zelena vejica — zadnji grižljaj uplenjeni divjadi

Zelena vejica — zadnji grižljaj mrtvi divjadi in vejica, pomočena v kri, ki jo dobi lovec — uplenitelj — za klobuk, je brezdvomno najlepši lovski običaj. Gotovo ima nekaj zveze s pitjem krvi, kajti v obeh primerih gre za psihološki učinek krvi na človeka.

V zeleni vejici, ki zastavlja problem ubijanja in smrti, je skrito jedro vse lovske etike, vsa protislovnost, lepota, veličina in tragika lovskega doživetja.

Smrt sama na sebi je človeku vedno zastavljajoči se in nikdar rešljiv problem. Celotno naravo

na smrt višje organiziranih bitij človeka pretrese. Človek je sicer razumsko dojel, da je tudi sam le droben delček vesoljnega gibanja, ki mu pravimo življenje. Usodno je vključen v cikel rojevanja in smrti, prerajanja in razvoja iz nižjih v višje oblike življenja. Prav zato je smrt uplenjene divjadi za lovca moralni problem. Posebno takrat, ko smrt nastopi nasilno, ko je človek sam povzročitelj smrti. V vojni človek ubija s ciljem samoohrane. Za ohranitev skupine, razreda ali naroda, kateremu pripada. Življensko je ogrožen, zato lahko sovraži tistega, ki ga ogroža, ga namerava uničiti in ga zato, če hoče obstati, mora ubiti. Tudi zveri ter škodljivce ubija človek z drugačnim občutkom, kakor veliko, plemenito divjad.

Pri lovu na plemenito veliko divjad pa pravi lovec ubija to, kar ljubi. To kar je s svojim smotrnim posegom v naravo z ljubeznijo gojil, varoval in ohranjal. Postavlja se nam nerešljivo vprašanje, čemu ubiti divjad, če lahko živimo tudi brez tega, kar bi nam dala divjad. V čem je smisel in utemeljenost ubijanja? Da je to boleč moralni problem v lovu, nam dokazuje tudi dejstvo, da smo iz vsakodnevne lovske občevalne terminologije izpustili besede kot: sem ustrelil, ubil, temveč rajši rečemo: sem položil, uplenil divjad, in podobno.

Ne moremo zanikati resnice, da lovec poleg ljubezni do narave in varstva živalstva prinaša strah v naravo, nasilno, nepričakovano smrt in uničenje v lepoto življenja.

Tajna smrt je ljudi opozorila na vprašanje etičnega dolga do življenja. Visok etični odnos človeka do narave in prizadevna odgovornost do živalskega sveta se javljata precej pozno. Poznana so nam žalostna dejstva, da so bile nekatere vrste živali iztrebljene. Spomnimo se le nekaj milijonov bizonov v Ameriki, ki jih je človek uničil. Pot od uničevanja živalstva do gojitvenih rezervatov je bila precej dolga.

Brezdvomno je v naravi velike večine ljudi težnja k lepemu in dobremu močnejša od zla in temnih strasti po uničenju.

Človek-lovec se navadno zave svoje krivde šele ob negibnem telesu ubite živali, omadeževane s krvjo, ob njenih obtožujočih osteklenelih mrtvih očeh. Veselje, ponos in zadovoljstvo je skalil in zagrenil nemir vesti. Protislovnost doživetja ob mrtvi divjadi je izpričalo mnogo lovcev. V lovcu zazeva praznina, ki jo napolnjujejo očitek, predsodki in krivda. In to še posebno v primeru, če strel ni bil lovsko pravičen. Nemir vesti zdaj zgane v človeku težnjo, da bi se krivde iznebil.

Zato dá lovec uplenjeni divjadi poslednji grižljaj. Ta običaj se navadno izvaja takole: lovec vodnik odlomi dve vejici. Eno da uplenjeni divjadi kot poslednji grižljaj, drugo pomoči v izstrelno rano v kri in jo na klobuku, lahko tudi na jelenovcu, poda uplenitelju in mu čestita. Uplenitelj jo zatakne na desno stran klobuka. Kdor lovi sam, to naredi sam. Vejica gre samo zaščiteni, veliki divjadi: gamsu, ruševcu, svizcu, navadno ruševa, macesnova ali slečeva vejica. Jelenu, srnjaku, velikemu petelinu, damjeku pa smrekov vršiček ali hrastova vejica.

Iz tega sledi, da se moralno osveščeni lovec z občutkom krivde oprošča divjadi s poslednjim grižljajem. Z vejico, pomočeno v kri, ki jo sam obdrži, pa se simbolično in neločljivo poveže z živaljo. V svoj doživljajski svet si je prisvojil spomin na lepoto žive živali, ki jo je za druge uničil. Dokler je bila divjad živa, jo je imel možnost upleniti tudi kdo drugi, zdaj, ko je mrtva, te možnosti nima nihče več. V kri pomočena vejica simbolizira željo, da se življenje ohranja.

Zato je lovska trofeja samo za uplenitelja nepozaben simbol. Komurkoli drugemu ne more ničesar predstavljati. V tem je tudi vrednost trofeje za strelca in nevrednost za tistega, ki ni živali uplenil. Skrb za trofejo je merilo lovskega vrednotenja uplenitve divjadi.

Ta običaj nam potrjuje kulturni in globoko moralen odnos lovca do življenja, ki življenje sprejema takšno kot je, lepo in trdo.

Foto Stane Lenardič

Izbira prave šibrenice

Ludvik Marič

V lovski družbi, oziroma na lovu, sem večkrat srečal lovce, ki nimajo uspeha pri streljanju s šibrenico. Največkrat sem si iz radovednosti ogledal njihovo orožje in sem navadno ugotovil isto napako, kot sem jo sam storil v začetku svojega lovskega udejstvovanja.

Zaradi tega bi rad dal nekaj napotkov onim, ki si nabavljajo šibrenico. Mogoče si bodo prihranili marsikatero razočaranje. Posebno prav bodo služila ta napotila začetnikom in onim, ki niso prebrali tozadevne strokovne literature.

Vsak, kdor si misli nabaviti šibrenico, mora v lastnem interesu sam ali po izvežbanem lovskem tovarišu iskreno oceniti svojo nadarjenost pri streljanju s šibrenico. Če smo že prej streljali s šibrenico, to verjetno ne bo težko. Doseženi uspehi nam bodo sami nudili oceno. Uspehi pri streljanju s kroglo niso vedno jamstvo, da bomo enako uspešno rokovali tudi s šibrenico.

Prvi pogoj je, da si nabavimo solidno orožje. So take znamke, pri katerih že samo ime nudi dovolj jamstva, da je glede solidnosti izdelave vse v redu. Če pa dobimo v roke orožje manj znane znamke, ali celo brez navedbe izdelovalca, tedaj je na mestu opreznost. Ne smemo misliti, da je vsako inozemsko orožje že prvovrstno. Četudi ima puška pečat o preizkušnji z brezdimnim smodnikom (puške, ki je preizkušena samo z dimnim smodnikom, danes nihče več ne bo nabavil), pogledajmo zaklep, če se absolutno natančno prilegajo posamezni deli, če so tudi ostali deli vsaj na oko lepo izdelani in skrbno polirani. Teža šibrenice iz normalnega jekla naj bo pri kal. 12 okoli 3,10 kg, pri kal. 16 okoli 2,90 kg. Puške z večjo težo se smatrajo za težjo izvedbo in služijo v glavnem v športne namene (golobarke). Dobijo se pa danes tudi avtomatke, izdelane iz lahkega jekla, ki tehtajo komaj 2,70 kg, medtem ko tehtajo podobne puške iz normalnega jekla okoli 3,50 kg. Kdor je šibak, naj ne gre iznad navedenih tež, sicer utrujene roke ne bodo dovolj hitro rokovale z njo. Puška brez vsake najmanjše gravure je za moj okus preveč prazna, mnoge lepe gravure podraže puško, pa tudi čiščenje je težje. Sicer pa to ne vpliva na uporabnost.

Pri nas je bolj priljubljeno kopito z nemškim oziroma revolverskim ročajem in z licem. Kdor bo puško rabil tudi za športno streljanje, naj se ne straši pred angleškim kopitom, ker se ga hitro navadi in je za hitro dubliranje ročneje. Lepo kopito iz korenine s počeznimi žilami se prej zlomi kot s podolžnimi žilami. Tudi ne bomo več nabavili petelinke, temveč samo brezpetelinko-samonapenjačo, eventualno tudi avto-

matko. Pri avtomatkah upoštevajmo, da bo dobro delovala samo pri rednem čiščenju in mazanju ter z novimi naboji. Nerodno je tudi pobiranje izvrženih tulcev s tal, če rabimo tulce za ponovno polnitev. Sicer pa imamo s privzajem dodatnih čokov ali poličoka na enocevne avtomatke puško za razne prilike.

Dolžina cevi na učinek strela ne vpliva bistveno pri običajnih dolžinah od 60—75 cm. Pri dvocevkah so cevi navadno dolge okoli 72 cm.

Če imamo dovolj sredstev, si bomo nabavili bokarico, ki ima nekaj balističnih prednosti in tudi zaklep močnejše drži. Ne pozabimo, da se laže meri (lepše vidi po cevi), če ima tudi avtomatka in bokarica šibiko (šino).

Na inozemskem trgu so v prodaji tudi že šibrenice z električnim užiganjem in stanejo okoli 250 dolarjev. Ta puška je po dolgem času nekaj bistveno novega pri šibrenicah. Upajmo, da bo v kratkem tudi na našem trgu kakšna vsaj na vpogled.

Pri kvaliteti puške ni zametavati kvalitete jekla. Dobro jeklo, fino polirano, se uspešneje upira rji in ognju. Naravnost začuden sem bil, ko sem videl neko angleško puško, staro najmanj 40 let, ki več let ni bila niti redno vzdrževana, pa so cevi bile bleščeče svetle.

Kaliber izberimo po okusu. Pri tem pa ne pozabimo, da je najučinkovitejši kaliber 12 in najbolj ustreza vsem zahtevam. Pod kaliber 16, ki sicer zadovoljuje vse zahteve pri lovu, raje ne bomo šli.

Vse navedeno so stvari, pri katerih bomo manj pogrešili.

Najbolj bomo pogrešili pri izbiri primerno zoženih (čokiranih) cevi. Poleg dobro delujočega mehanizma je cena puške odvisna od vrtanja cevi. Od vrtanja cevi pa so zelo — zelo odvisni naši uspehi na lovu ali na strelišču. Zavedati se moramo, da je lovsko pravičen samo tisti strel, pri katerem dobi divjad toliko zadetkov (šiber), da je pri priči mrtva. Koncentracijo šiber dosežejo z različnimi vrtanji, ki so seveda po izkušnjah raznih tovarn različna. Nekatere tovarne navajajo spodaj na cevi redni premer cevi in premer zoženega dela cevi. Iz teh številk vzemo jakost zožitve. Druge tovarne spet navajajo na cevi samo toliko, da je cev zožena, ne pa tudi mero zožitve (zadrge). Iz prospekta tovarne bomo zvedeli jakost zadrge, ali jo bomo pa ugotovili s poskusnimi strelji.

Če smo zelo dober strelec, potem se brez pomisleka odločimo za cevi, katerih ena (desna) ima tako imenovano polovično zožitev, druga (leva) pa močno zadrgo. S tako puško (z močno

zadrگو) bomo pri uporabi prvovrstnega streliva lahko izkoristili maksimalno strelno razdaljo 45 m. Streljamo pa v vsakem primeru tako daleč kakor daleč sigurno zadevamo. Če figuro zajca, nekako pravokotnik v izmeri $36 \times 14 = 504 \text{ cm}^3$ več ne zadene stalno vsaj 5 šiber št. 8 (3,5 mm) z dovoljeno prebojnostjo, pomeni, da na to razdaljo že več ne smemo streljati. En slučajno posrečeni strel nas ne sme zavesti k mrharstvu. V zaraščenem terenu bomo imeli s tako puško težave, ker bomo na blizu ali zgrešili ali pokvarili plen. Toda tudi v tem primeru se da odpomoči — na premajhno razdaljo pač ne streljamo.

Kolikor pa so naše strelske sposobnosti pod ravniyo povprečno dobrega strelca (na letečo divjad porabimo povprečno več kot dva naboja), potem storimo pametneje, če si nabavimo puško, katere ena cev je čisto malo čokirana (zadržnjena), druga pa nekako $\frac{1}{2}$ do $\frac{3}{4}$ od maksimalno dovoljene zadrgе. Jasno, da se bomo potem ravnali primerno po raztrosu šiber in strelno razdaljo skrajšali. Gotovo je vsakemu znano, da so šibre iz cevi z zadrگو nekaj metrov dalj učinkovite. Vprašanje je seveda, če bomo tako puško dobili že izgotovljeno v trgovini, ker je izbira bolj skromna in so navadno na zalogi puške, ki imajo desno cev pol, levo pa močno zoženo.

Drugo usodno napako naredimo s tem, če ne polagamo važnosti na dimenzije kopita. Pri hitrem streljanju namreč ne utegnemo, da bi kaj dosti naravnavali puško proti cilju. Ko dvignemo šibrenico k licu, mora biti avtomatično z gibom rok in telesa naravnana na cilj oziroma na zamišljeno točko v zraku, kjer bodo šibre ob pravem času križale smer gibanja divjadi — to se pravi, zadele cilj. Če je naše telo oziroma dolžina rok nekako normalna, se nam bo v glavnem prilegalo normalno tovarniško kopito. Če pa bomo hoteli doseči kakšne nadpovprečne uspehe, bomo morali ugotoviti pravih mer kopita posvetiti mnogo pozornosti, preštudirati literaturo ali se posvetovati s kakim puškarjem, ki te stvari pozna. V glavnem so važne sledeče mere: dolžina kopita, usločenost navzdol in na stran. Če že ne polagamo na ugotovitev teh mer potrebne in koristne pozornosti, moramo brezpogojno izvršiti pri izbiri puške (kopita) sledeči poizkus: Izberemo z očmi nekaj metrov oddaljeno točko, predmet vsaj v višini oči, hitro dvignemo puško in pomerimo na cilj. Če kopito ustreza, mora biti mušica precej točno na cilju, videti pa moramo tudi en del cevi (šibike), to je nekako 2 cm moramo videti mušico više kot gornji rob puškine glave. Daljše, krajše roke, ozka ali posebno široke prsi kot so normalne, z normalnim kopitom ne bodo dosegli nadpovprečnega uspeha.

Ni pravilno, če se hočemo (oziroma moramo) privaditi na neprikladno kopito. S tako

puško ne bomo imeli mnogo veselja. Če kopito ni dobro, se posvetujmo s skušenim puškarjem. Kopito namreč moramo prilagoditi našemu telesu. Mnogokrat bo že malenkostno podaljšanje (redkeje skrajšanje) kopita, kar je skoraj brez izdatkov, pomagalo, da bo puška bolje ležala. Če ne gre drugače, naročimo pri puškarju telesu ustrezno novo kopito, primerno dolgo in pravilno usločeno navzdol in na stran (na desno pri desničarjih). Z zavistostjo na stran (ok. 6 mm) bomo tudi laže preprečili zavijanje puške na stran.

Preden govorimo še o samem načinu streljanja, pribijmo, da je za dober zadetek potreben kvaliteten naboj. Večkrat uporabljeni in zato prežgani in razširjeni tulci ne dajo zanesljivega strela. Dejansko torej ne varčujemo, ampak zapravljamo.

Kdor dolgo motovili, preden pritisne na petelina pri strelu na hitro gibajoče se cilje, ne bo žel uspeha. Truditi se moramo, da hitro pomerimo in že tudi pritisnemo. Hitrost seveda ne pomeni prenagljenosti, da pritisnemo, še preden redno dvignemo puško in naslonimo kopito ob ramo.

Kateri lovec v začetku svoje lovske kariere (mogoče še tudi pozneje) ni spraševal uspešnega strelca, kako meri, da ima tako dobre uspehe. Verjetno je marsikateri dobil odgovor, da vprašani ne ve kako in kam meri. Pač dvigne, pomeri, pritisne in zadene. In ne laže. Kdor ni obdelal teorije streljanja in analiziral posamezna dogajanja, se niti ne zaveda dogajanj pri strelu, niti ga to ne zanima, ker ga uspeh zadovoljuje.

Sicer pa prinašajo vsi lovski učbeniki navodila s slikami, katerih principov se moramo držati, da bomo uspešno streljali.

Mnenja sem, da streljajo lovci na sledeče tri načine na gibajočo se divjad:

1. Nameri puško v smeri gibanja pred divjad in sproži v trenutku, ko misli, da bo gibanje šiber presekalo pot divjadi v trenutku, ko divjad doseže navidezno točko (cilj) na katero meri. Ta metoda se največ uporablja v nepreglednem terenu (gozdu), kjer v kakem preglednem presledku med drevjem čakamo z naperjeno puško divjad, da jo zadenemo, ko bo pasirala mesto. Na preglednem terenu tega načina menda nihče ne uporablja (prestrezni strel).

2. Največ se uporablja način, da spremljamo divjad s cevjo nekaj pred divjadjo v smeri gibanja in med spremljanjem sprožimo. Pogoj uspeha je, da v trenutku, ko sprožimo, ne ustavimo spremljanja ali pa celo zapremo oči. Uporabna je ta metoda le tam, kjer je pot divjadi dovolj dolgo nezasttrta. Dolgo spremljanje zelo poveča strelno razdaljo do divjadi. Izvežbani uporabljajo to metodo tudi v delno zasttrtem terenu (visoki travi, podrastu). (Spremljajoči strel.)

3. Najboljši strelci (tudi mnogi tisti, ki se tega ne zavedajo), streljajo tako, da brez spremljanja vržejo strel pred divjad, tja, kjer bo divjad v trenutku, ko bodo šibre dosegle pot divjadi. Presenečeni gledalec vidi samo, da zleti puška k licu in že počí, celo dvakrat počí. Ta način je brez dvoma najboljši, zahteva pa, da puška brezpogojno dobro leži in da strelec v trenutku spregleda situacijo, puška avtomatično zleti k licu, oči so uprte v cilj, roke, ob event. potrebnem premiku vsega telesa, že med dviganjem puško usmerijo na namišljeni cilj, ko so medtem možgani že ugotovili oddaljenost in hitrost divjadi, prst se krivi preden je puška tesno ob ramenu in v trenutku, ko se je puška naslonila na ramo, je že počilo. Seveda se vse to zgodi v delcu sekunde (vrženi strel). Navadno pri takem streljanju ostaneta odprti obe očesi. Z obema očesoma vidimo boljše razdaljo, deloma tudi tisto, kar nam zastirajo cevi, če imamo eno oko zaprto.

Splošno pa moramo paziti, da je obleka dovolj ohlapna in ne iz pretrdega blaga in da čevlji ne tišče. Počutiti se moramo sproščeno. Puško vodi v glavnem leva roka, ta pa ne sme biti popolnoma iztegnjena, ker bi jo to oviralo pri vodenju. Noge postavimo tako, da omogočajo čimboljšo sukanje telesa na obe strani. Pri tem se ne držimo strogo kotov, ki jih navajajo posamezne knjige. Ravnajmo se po občutku, da smo čimbolj gibljivi, ne da bi izgubljali ravnotežje. Moramo se navaditi ocenjevati razdalje,

hitrost divjadi, odločnosti, a vse to hitro. Hitro pa tega ne bomo mogli, če smo bolni, trudni, nenaspani, od alkohola otopeli, ali pa po naravi že počasneži. Z razno opremo oprtani kot živinčé, s šibrami ne bomo mnogo opravili.

Vraža je, da boš slabo streljal, če srečaš jutraj najprej babo. Res pa je, da boš bolje streljal, če te žena prijazno odpravi od doma in ne bo grozila z vsem mogočim, če ne boš do minute točno nazaj in te bo strah, da ne bi zamudil, preganjal ves dan v lovišču in ti onemogočal tako potrebno koncentracijo. Zavedajmo pa se, da je lov razvedrilo v naravi, ne pa v zakajeni gostilni. Če se hočemo držati druge stare vraže, naj skoči čez novo puško devica. Če ste poročeni, je najbolj oprezno, če skoči čez njo kar žena. Mogoče skočite tudi vi in povejte ženi, da to pomaga za to, da potem možje na lovu sigurno ne skačejo čez zakonski plot.

Če pa končno ugotovimo, da kljub dobri volji in vsemu trudu, kljub izbiranju primerne puške, kljub najboljšemu strelivu in vsem jabolim vražam nikakor ne moremo zadeti — odnehajmo! Nimamo nobene nadarjenosti za ta sport. Mogoče bomo imeli več sreče pri ribolovu ali pri fotografiranju. Saj nam tako primanjkuje dobrih fotografij iz živalskega sveta. Gotovo pa boste še naprej dobrodošel »častni gonjač«, če ste prijeten družabnik.

Ob nabavi nove šibrenice pa preberimo še tozadevno poglavje v »Našem lovu«, da si prihranimo jezo in razočaranje.

Na Frati 29. nov. 1959

Foto J. B.

ALPSKI SVIZEC *in naselitev pri nas*

Ing. Anton Simonič

Alpski svizec — *Marmota marmota* L. — je glodavec, ki po prirodoslovni razvrstitvi spada v družino veveric — *Sciuridae*, čeprav na prvi pogled ne kaže z našo veverico kaj prida podobnosti. Vendar je za sistematsko razvrstitev živali v družine, rodove in podobne skupine bolj odločilna gradnja okostja in notranjih organov kot zunanja podoba. Svizec ima celo vrsto še bližnjih sorodnikov od veverice. Najbolj znani med njimi so bobak — *Marmota bobak* Müller, ki živi v stepah vzhodne Evrope, začenši od Madžarske pa tja preko Ukrajine in Rusije do Kirgiških step, sibirski svizec — *Marmota sibirica*, ki naseljuje Sibirijo, *Marmota monax* L. ki živi v Sev. Ameriki in Kanadi, medtem ko v Himalaji in Tibetu živita še dve drugi vrsti svizcev.

Alpski svizec živi skoraj na vsem področju Alp. Naseljuje francoske Primorske Alpe, švicarske Alpe, kjer je najštevilnejši v kantonu Graubünden, prehaja nato preko Lichtensteina v Nemčijo, kjer je, preden so ga uspešno naselili na več področjih, živel le v Allgäu in področju Berchtesgadena, razširjen je na vsem alpskem področju Avstrije, v severni Italiji pa se nahaja v gorah pokrajin Piemonta, Lombardije in Venecije. K temu naravnemu področju razširjenosti svizca pa moramo prišteti še nahajališča svizca

v Visokih Tatrah, ki je po mnenju znanih prirodoslovcev brez dvoma naravno. V Visokih Tatrah živi svizec tako na češkoslovaški kot na poljski strani tega pogorja. Pred 90 leti so svizca naselili na Češkoslovaškem tudi v Nizkih Tatrah kot tudi drugje v Karpatih in tam sedaj prav dobro uspeva. Svizca pa ni v Pirenejih, čeprav ga nekateri avtorji navajajo in — kar je še bolj zanimivo — ni ga pri nas, v naših Alpah, čeprav njegova nahajališča v Avstriji niso daleč od naših hribov.

Nimamo dokazov, da bi svizec živel pri nas v zgodovinski dobi in bi bil morda iztrebljen. Vemo pa, da so svizci v naših krajih živeli še pred zadnjo ledeno dobo (glej članek dr. De Glerije v Lovcu št. 11 1958). Ker ni tehničnih razlogov, ki bi govorili za to, da svizec v pogojih, ki sedaj vladajo v naših Alpah, ne bi mogel uspevati, sem mnenja, da bi bilo vredno poskusiti z njegovo naselitvijo. K temu nas vzpodbuja tudi dejstvo, da je uspelo naseliti svizce tudi drugje, na področjih, kjer so uspelih naselitev niso živeli. Preden pa začnemo govoriti o naseljevanju svizca pri nas, se moramo seznaniti tako z njim samim kot z načinom njegovega življenja.

Svizec je krepkega čokatega telesa in odrasla žival tehta v jeseni, preden se odpravi na zimsko spanje, 5 do 6 kg, včasih, čeprav redko, tudi nekaj več, medtem ko spomladi, ko se zbudi iz zimskega spanja in ga izčrpa tudi parjenje, tehta le okoli 3 kg.

Barva svizca je sivorjava v raznih odtenkih. Odrasla žival ima na nosu svetlosivo liso kovinskega leska. Tilnik in pleče sta rjavkasta, grlo, prsi in vrat ob straneh so zamolklo rumeno-rjavi, hrbet pa rjavo-rumenosiv. Rep je črn, prav tako tudi prsti in kremplji. Spodnja stran telesa je rdeče-rjavorumena in proti sredini sivi. Podlanka je zelo temna. Samca je po barvi skoraj nemogoče ločiti od samice. Prav tako ni občutne razlike med barvo letne in zimske dlake, čeprav izgleda svizec poleti morda malo temnejši. Pri mladih živalih prevladujejo v barvi bolj enakomerni sivi toni in zato izgledajo bolj temni.

Središče življenjskega prostora svizca je podzemeljski rov, kajti v njem ali v njegovi neposredni bližini preživi večji del svojega življenja. Rov ima več odprtín, ki vodijo iz gnezda ali kotla. Rovi, ki služijo svizcu kot vhod, potekajo položno, medtem ko rovi, ki jih ima svizec za opazovanje okolice in za vhode in izhode v sili, potekajo navpično. Rov je vedno čist in svizec odlaga iztrebke na posebnem prostoru blizu vhoda.

Svizci žive v rodovnem združenju v večjih ali manjših kolonijah. Take kolonije imajo veliko rogov, ki jih poleg živali, ki so jih izkopale, priložnostno uporabljajo tudi drugi pripadniki

kolonije. Svizci ene kolonije žive torej v tesni zvezi, medtem ko imajo s sodenjsimi kolonijami le malo stikov.

Navadno imajo svizci zimske rove, kjer prespe zimo, in letne rove, kjer preživijo poletje. Kot navajajo nekateri avtorji, leže letni rovi više od zimskih, Grafenauer pa je nasprotno opazil rov za prezimovanje više od letnih. Dr. Müller-Using je pri opazovanju svizcev v Berchtesgaden ugotovil, da svizci v precej nizko ležečih kolonijah v nadmorski višini 1000 do 1200 m ostanejo vse leto v istih rovih, prav tako kot tisti, ki imajo kolonije na višinah 1600 do 1800 m. Samo pri eni koloniji na višini 2000 m, ki je poleti živela na samem grebenu, je opazil 50 do 100 m niže rove za prezimovanje. Pri nekaterih kolonijah pa je tudi opazil zimske rove le nekaj metrov oddaljene od letnih.

Revir svizca je v primerjavi z velikostjo živali zelo majhen. Ena družina ima navadno območje veliko približno 2500 m² ali eno četrtno hektarja. Tudi pri velikih kolonijah se akcijsko področje posamezne živali le malo poveča. Posebno močne odrasle živali ne gredo daleč. Teritorij, ki ga naselijo svizci, je razčlenjen s stečinami in na njem so razmeščeni vhodi v rove, v katere se svizci lahko v primeru nevarnosti lahko zatečejo.

Svizec je gorska žival, a vertikalni interval njegove razširjenosti je v področjih, ki jih naseljuje, precej razsežen. Nekateri kolonije svizcev so v nadmorski višini okoli 1000 m in celo manj, medtem ko so druge tudi na višini 3000 m. Torej živi na nadmorskih višinah, ki se med seboj razlikujejo do 2000 m. Najljubše prebivališče so mu obsežni planinski pašniki, živi pa prav tako na nižje ležečih pašnikih v gorskih dolinah in celo na ne posebno razsežnih gozdnih jasah kakor tudi, čeprav samo poleti, na revnih zaplatah trave, visoko v skalovju in po grebenih. V takih legah navadno ni več dovolj globokih tal, v katera bi izkopal rov in se zato skriva po skalnih razpokah, ki mu pa seveda nudijo primerno zatočišče le poleti, pozimi pa se mora umakniti v rove, izkopane na primernem kraju, ker bi sicer zmrznili. Svizec je izrazita dnevna žival. Nekoliko čudno se sliši, da ta prebivalec mrzlih gorskih predelov nad vse ljubi toploto in sonce in da se zares ugodno počuti le pri visokih temperaturah. Po tej lastnosti je podoben drugemu prebivalcu višin — namreč kozorogu, ki visoke temperature ne le prenaša, temveč jih prav išče. Ledeni gorski zimi kljubuje svizec z zimskim spanjem, ki v hladnejših predelih traja tudi do 8 mesecev. Med spanjem znaša njegova telesna temperatura le nekaj stopinj nad ničlo. Presnavljanje je med spanjem zelo zmanjšano, tako da mu zaloga maščobe, ki jo je nabral med poletjem in ki tehta včasih nad 2 kg, ne zadostuje le za vzdrževanje življenja med spanjem, temveč živi od nje tudi spo-

mladi, ko zgodaj zapusti rov in največkrat zaradi snega še ne najde nobene druge trave kot tisto, ki jo je jeseni znosil v rov.

Neposredno po zimskem spanju začne pri svizcih parjenje. Samica, ki je voljna za parjenje, začne z mijavkajočim glasom vabiti k sebi samce svoje kolonije. Samica pripusti več samcev. Dr. Müller-Using je opazoval samico, ki so jo od 14. do 17. ure zaskočili desetkrat trije samci. Samec samico nekaj časa igraje preganja, po aktu pa jo prepusti drugemu samcu. Samci se med seboj nikoli ne borijo. Verjetno je, da je samica godna za paritev le 24 ur in da ena sama paritev ne zadošča za oplojenje. Pojav, da samica pripusti več odraslih samcev svoje kolonije, ne da bi se ti zanjo borili, se imenuje rodovna panmixija. Svizci ob naporih paritve in ob pomanjkanju, ki ga trpe v zgodnji pomladi, shujšajo, da jim koža dobesedno visi na okostju.

V večjih kolonijah oplojena samica navadno malo ob strani od ostalih skoplje rov, v katerem skoti mladiče. Pri manjših kolonijah pa obratno prepodi samca in ostale živali iz starega rova in naredi gnezdo v njem. Svizci, predvsem samci, odrasli mladiči in samice brez mladičev v nekaterih predelih potujejo za snegom, ki se umika proti vrhovom in izkopljejo v višjih legah letne rove. Med temi svizci so neredko opazili tudi samice s povsem majhnimi mladiči.

Samica nosi približno 5 tednov in skoti maja ali junija slepe in gole mladiče, ki tehtajo okoli 30 g. Ko so mladiči stari 3 do 4 tedne, začno prihajati iz rova, konec avgusta pa so že veliki kot kunec. V severnih Alpah ima samica 2—3 mladiče, redko 4. V Italiji in Franciji pa navajajo, da jih ima 5 in celo 6.

Mladiči se zelo radi in pogosto igrajo, toda tudi sicer se komaj kaka žival tako živahno in vztrajno igra kot svizec. Morda so prav zato svizci pri ljudeh tako priljubljeni. Posebno pogoste so bojne igre tako pri mladičih kakor pri odraslih. Pri tem se postavijo pokonci, objamejo drug drugega s sprednjimi nogami ter se začno prerivati in ruvati. Včasih se tako objeta nasprotnika strkljata več metrov po pobočju. Pri igri se tudi pogosto preganjajo in love.

Razvoj svizca je odvisen od dolžine zimskega spanja. Za svizca lahko rečemo, da živi v obrokah. Ponekod prespi tudi več kot 8 mesecev pozimi, poleg tega pa še letne noči in vse deževne dneve. Zato ni čudno, da svizci rastejo počasi in dosežejo spolno zrelost v toplejših legah z dvemi ali tremi leti, v hladnejših pa s tremi do štirimi. Vse odrasle samice se vsako leto tudi ne pariyo ter je zato tudi razmnoževanje v raznih kolonijah različno.

Življenje svizca poteka nekako takole: Poleti pridejo svizci iz rova pri prvih toplih sončnih žarkih in se začno pasti. Svizec se pase nekako tako kot kunec. Kot kaže tudi dolžina črevesa, ki meri pri odrasli živali 6,5 m, je svizec

v še večji meri rastlinojeden kot ostale veverice. Nikoli še nihče ni opazil, da bi svizec požrl mlade miši ali ptiče in tudi pri preiskavah želodcev niso odkrili niti sledu o mesni hrani, tudi hroščev ne, medtem ko je mesna hrana ostalim vevericam dopolnilna hrana. Ko se posuši rosa, se svizci prav radi proti poldnevu vležejo in to ne le v bližini rova, temveč tudi na kako skalo, s katere ima žival dober razgled. Taka mesta svizec uporablja za počitek včasih leta in leta. Samo najhujša opoldanska vročina nekatere prisili, da se umaknejo v hladnejše rove. Zgodaj popoldne pridejo zopet iz rogov in se pred večerom živahno pasejo, igrajo in kopljejo. Ko se začno daljšati sence, se svizci naglo vračajo v rove. Le redkokatera žival je še zunaj, ko rov pokrije senca. V zgodnji jeseni začno svizci nositi v rove travo. Z ostrimi glodači sekajo šope trave, jo nabirajo v gobec in cele šope odnašajo v rov. Ta trava jim služi za steljo v kotlu, za hrano v zgodnji pomladi, ko pod snegom ne morejo najti druge hrane, pa tudi z njo in kamenjem od znotraj zamaše rov pred pričetkom zimskega spanja. Ta »zamašek« je lahko dolg 2 do 6 m. Prav tako kot v jeseni, znašajo svizci travo v rov tudi v zgodnji pomladi, ko je njihovo življenje do začetka paritve pravzaprav le nadaljevanje življenja v jeseni, saj jih neredko novo zapadli sneg ponovno prepodi v rove. Ko sneg ponekod skopni, začno svizci kopati koreninice, ki so jim tudi sicer pomembna hrana.

Zalezovalcev svizec nima prav veliko, vsaj v sedanjih časih ne. Nekoč, ko je v Alpah živel še medved, je gotovo izkopal marsikaterega svizca iz rova. Tudi ris je lovil svizce s čakanjem ob rovih. Sedaj pa je najresnejši pokončevalec svizca orel. Sicer se tudi med plenom uharice že našli kosti svizcev, toda to so bili samo mladiči. Sem ter tja lahko ugrabi kakega mladiča tudi krokav. Lisica se starega svizca ne loti prav zlahka in tudi svizci se zanjo kaj prida ne menijo. Seveda pa se tudi njej posreči včasih ugrabit kakega mladiča. Dr. Müller-Using navaja, da je lovec Wegscheider v Berchtesgaden našel mrtvega svizca in lisico, ki sta očitno poginila po ogorčenem boju. Odrasel svizec je namreč prav krepka in za obrambo sposobna žival, ki se tudi orlu in psu ne pusti pokončati brez obrambe. Kuna pride do svizcev le malokdaj in je verjetno tudi tedaj nevarna le mladičem. Večkrat pa so opazili, kako stika okoli rogov hermelin, ki utegne biti nevaren čisto majhnim mladičem v gnezdih. Med uplenjenimi svizci niso prav redki taki z močnimi temnimi glodači, po katerih se da sklepati, da je bila žival stara kakih 10 do 15 let, kar je verjetno tudi zgornja življenjska meja svizca. Po tem lahko sklepamo, da veliko svizcev dočaka visoko starost in da jim zalezovalci niso posebno nevarni.

Pride konec.

Agrokemični strupi in mala divjad

A. S. Pirc

Z razvojem agrotehnike gre vzporedno vse večja uporaba agrokemičnih sredstev v boju proti poljskim in gozdnim škodljivcem ne le v industrijsko vodilnih državah, marveč povsod, pa tudi pri nas. Naši naporji za dvig kmetijske proizvodnje prinašajo zlasti v zadnjih letih vidne uspehe, ki jih lahko pripišemo boljši obdelavi, pa tudi zatiranju mrčesa na širši bazi.

Sodobno kmetijstvo in gozdarstvo poznata nad 600 kemičnih sredstev in mešaníc, ki jih z večjim ali manjšim uspehom uporabljata. Večina teh sredstev je strupena, o tem ni dvoma; le malo teh sredstev je nestrupenih. Producenti takih sredstev trdijo navadno, da so sredstva brez vsake nevarnosti za toplotkrvne živali, in kar nas lovce posebno zanima, za divjad. Kompetentni za ocenjevanje škodljivosti in neškodljivosti so po mojem mnenju predvsem lovci in gojitelji, ki občutijo škodljivost na svoji divjadi in seveda tudi nevtralni znanstveniki.

Kakor ironija zveni zato, če je revija »Wild und Hund« v svoji 10. številki na strani 241 in

242 objavila članek dr. agr. Grossmanna o absolutni neškodljivosti agrokemičnih sredstev za malo divjad, v isti številki pa na strani 252 poroča o izgubah po škropivih v Franciji, ki znašajo blizu tisoč kosov divjadi in to poročilo še opremlja s fotografijami.

Težke izgube ptic pevk pri zatiranju rjavega hrošča v Dornagenu niso ugotovili lovci, marveč nevtralni znanstveniki.

V nekem dnevniku Zahodne Nemčije je nedavno objavljeno naslednje opozorilo: »Pozor pred uživanjem ukradenega ohrovt! Policija v Dortmundu svari pred uživanjem ohrovt, ki je bil ukraden vrtnarju. Mož ga je dan poprej škropil z strupenim sredstvom proti gosenicam. Uživanje zastrupljenega ohrovt bi imelo za posledico smrt, ker je strup učinkovit več dni in tudi pri kuhanju ne izgubi svoje strupene lastnosti.«

Zajci jedo ohrovt surov, so torej v smrtni nevarnosti!

Drugi primer: Neki vrtničkar je gojil kunce in jih krmil s travo, ki jo je pokosil ob cesti na robu krompirišča, ki ga je lastnik škropil z neugotovljeno brozgo proti krompirjevemu hrošču. Kunci so do zadnjega poginili.

Po škropljenju sadovnjaka na robu gozda so našli že drugi dan tri poginule zajčke in veliko mrtvih ptic pevč. Nedaleč odtod pa so poginile štiri srne. V veterinarskem laboratoriju so nedavno ugotovili arzen kot vzrok zastrupljenja. Parazitološka preiskava poginulega srnjaka je ugotovila, da je poginil po uživanju trave in listja, ki je bilo škropljeno s sredstvom E-605. Arzen ni bil ugotovljen, pač pa fosforna kislina. Poginuli zajec, ki so ga preiskali, je imel v organizmu arzen. Iz tega sledi, da je treba po možnosti vso poginulo divjad strokovno preiskati, da bi se dognal pravi vzrok smrti.

Napačno bi bilo, če bi vso krivdo za naza-dovanje neke vrste divjadi valili na agrokemične ukrepe, ker je vzrokov za to cela vrsta. Predvsem je treba dolžiti vreme v usodnih mesecih maj in junij, potem pa tudi razne »oze«, kakor kokcidiozo, miksomatozo, brucelozo itd. Prej tega ni bilo ali pa se je le redko pojavilo. Za boj proti tem kužnim boleznim so seveda pristojni veterinarji in po njihovih navodilih vsi gojitelji. Razne ukrepe so svetovali strokovnjaki, med drugim tudi desinficiranje zajčjih ložev, kar je seveda sisifovo delo in skoro neizvedljivo.

Najhujša zajčja kuga je brez dvoma zastrupljenje s svincem. Tudi proti tej kugi obstoja zdravilo. Avtor nekega članka v W. u. H. omenja lovišče, ki je letos prepolno zajcev. Kako so dosegli tako visok stalež? Lani niso dovolili brakad in odstrelili posamezne zajce le na njivah in pri grmarenju. Nasprotno pa poročajo o nekem drugem lovišču, ki je povsod tam, kjer so imeli brakade, prazno, medtem ko so sosedna področja zadovoljivo poseljena z zajci.

Glede kmetijskih strojev je jasno, da se mlad zajček lažje umakne vpregi kot kmetijskemu stroju. Jasno je tudi, da ne more kmetijstvo in tudi ne lovstvo zavreti napredka agro-

tehnike zaradi nekaj zajčkov in uničenih gnezd. Kvečjemu moremo zmanjšati le škodljive posledice s puščanjem ali urejevanjem zaklonišč tam, kjer jih ni in kamor ne seže kmetijski stroj. Vemo tudi, da so izgube pri ročni ali strojni košnji kljub previdnosti neizbežne.

Tu nekaj števil iz enega inozemskih lovišč: Lovišče je ravninsko in bogato z zajci in poljsko perjadjo. Nadzorstvo nad loviščem je dobro in se vrši vsak dan. Letos je ugodno majsko vreme pospešilo prvo košnjo sena in detelje. Košnja je potekala hitro in sicer v času, ko je večina fazanov in jerebic valila. Zato je bilo število odkošenih gnezd rekordno. Vsega so odkosili 317 jerebičjih gnezd, od tega sta stroj in kosa uničila 36 jajc in 7 valečih jerebic in fazank. Šest jerebic je valilo naprej. Rešeno je sto jajc, ki so se povečini tudi izvalila. To je bilo mogoče le v lovišču, kjer so napovedali neizprosni boj vranam in srakam, ki bi zapuščena gnezda gotovo našle in jajca uničile. Pod domačimi kokljicami je izvaljeno od 90 podložnih, 75 jajc. Eno gnezdo je zmečkalo kolo traktorja, nekaj jih je bilo tako skritih, da jih niso našli, ostanek pa je padel v roko nepridipravom. Kljub temu je ohranjenih za lovišče 179 jajc oziroma kebčkov, ki bi sicer propadli. Ohranjeni pa so zaradi prijateljskega sodelovanja kmetov in lovcev gojiteljev. Kmetje so poročali, da je izgubilo življenje pod strojem ali koso 6 jerebic in 5 fazank. Morda je razlog v dejstvu, da so fazanke pričele pozno valiti. Zanimivo je vsekakor, da so eno fazanjih gnezd uničile šoje. Omeniti je treba, da so v tem lovišču že pred leti uredili remize in meja med njivami sploh ne kosijo ali požigajo.

Z razvojem kmetijske tehnike bo mala divjad brez dvoma tudi v naših loviščih v rastoči nevarnosti. Zato mora biti naša skrb, da ji zavarujemo obstoj. To bomo na najcenejši in najbolj priprosti način storili, če ji bomo ohranili zaklonišča, kjer pa jih ni, jih bomo uredili, da je v bodoče ne bosta več ogrožala kosa in stroj. Zaklonišča pa pomenijo ne le varnost, marveč tudi dobrodošlo hrano v zimski stiski.

Foto M. Martinčič, Mašun

TRGAČI IN ZAGREBAČI

Med najslabše lastnosti lovskega psa sodi, če najdeno divjad načne ali zakoplje. Izraziti natrgači in zagrebači (grobarji) so neuporabni za lov. Vprašanje, ali je psa natrgača ali zagrebača mogoče poboljšati, more rešiti le, kdor pozna prave vzroke, ki so dovedli do takih napak. Te napake, po svoji naravi povsem različne, so ali prirojene ali pa so se razvile kot posledica nepravilnega ravnanja ali krmljenja. O tem si moramo biti na jasnem, če želimo izkoreniniti zlo, ker je sicer ves trud zaman.

Pričnimo z natrganjem divjadi. Zdrav pes, ki smo ga pravilno vzgajali in pravilno krmlili, ne načne divjad, če ga posebne okoliščine k temu ne zapeljejo. Take okoliščine prevladajo vzgojo in šolanje. Divji pes je v nasprotju z domačim samooskrbovalec. Ker nihče zanj ne skrbi, pojé tisto, kar ulovi sam. Drugače je to, če lovi v tropu. Tam mora čakati, da se vodja tropa prvi nasiti, ostanke pa prepusti ostalim članom tropa. Donaša (aportira) le samica, ko svojim mladičem prinaša plen. Pri lisicah opravlja to dolžnost tudi lisjak.

Samooskrbovalec more postati tudi odlično šolan ptičar, če ga nesrečne okoliščine na to prisili. Z gladom se pojavi dediščina njegovih divjih prednikov. V tem primeru pojé vse, kar ulovi ali najde, da bi se ohranil pri življenju. Primer: Ptičarko so prodali in poslali kupcu po železnici. Na končni postaji je zbežala iz zaboja in zginila v bližnjem gozdu. Ogibala se je naselij in postala plašna in previdna, da so jo le redko videli. Čez štirinajst dni se je ujela v past na ostankih srne, ki jo je dan poprej raztrgala. Psica je ves čas za svoj račun lovila in je bila dobro hranjena.

Če bi kdo mislil, da je brez posebnega razloga pričela trgati, je v zmoti. Lov na lastno pest je bil le zasilni izhod. Ko se je privadila novemu gospodarju, je pokazala odlične kvalitete. Niti pomislila ni, da bi lovila záse in trgala divjad.

Pes je kot roparica predvsem mesojedec (carnivor) in golta hrano. Človeku, ki svojo hrano žveči, se v tem oziru ne more primerjati. Na to pa se na škodo pasjega zdravja često premalo oziramo. Najprimernejša hrana za psa je surovo ali posušeno (neslano) meso kakršnekoli vrste, odlični pa so goveji vampi, ki jih pred krmljenjem le površno očedimo in ne peremo. Ostanke prežvečene zelenjave koristijo psu prav tako kakor natrgan korenček. Baje vsebujejo ferment, ki psa varuje pred pasjo kugo (štaupo). Vse to potrebuje pes, zraven pa še hrustance in telečje kosti (najbolje surove), zlasti vretenca z vratu in repa. Ovseni kosmiči, ovsen ali ječmenov zdrob, zabeljen z ocvirki ali lojem, so izborna dodatna hrana. Samo kot tako jo je treba smatrati, ker vsebuje premalo proteinov

(beljakovin). Zato mora pes, ki ga pravilno krmimo, dobiti zgoščene beljakovine, a to je meso. Če take izenačitve ni ali pa krmimo psa protinaravno, to je s prekuhano hrano, potem se ne čudimo, če si to, kar njegov organizem rabi, sam preskrbi.

Da bi svoje potrebe po amonijaku pokrili, uživa pes zelo rad tudi mrhovino. Kaže, da mu nekoliko zadahnjeno meso bolj ugaja kot sveže. Nenaravno krmljen pes seže najprej po divjadi. Zato ga je treba med poletjem krmiti tu in tam z mesom, ki je že zadahnilo.

Nobena reč ne zapelje psa k trganju tako kakor divjad, ki je pričela razpadati. Marsikateri pes, ki najdene divjadi nikoli ni načenjal, se je tega zla navadil, ko je na koncu krvavega sledu našel divjad v začetnem štadiju razpadanja.

Doječa psica je vsa izpolnjena s skrbjo za svoje mladiče. Ko začne jesti, se zgodi, da načne divjad, ne morda iz požrešnosti, marveč, da bi preskrbela mladiče s primerno hrano. V takem primeru si napolni želodec kolikor le more in napol prebavljeno hrano izbruha pred mladiči, ki jo slastno goltajo. Ostanek načetega kosa zakoplje. Vse to opravi z veliko naglico. Materinski nagon doječe psice je tako močan, da oskrbi svoje mladiče za vsako ceno s hrano, ki je primerna za razvoj mladine. Ta nagon prevlada vse ostale občutke in paralizira najboljše šolanje. Zato je napačno, če lovimo s psico, ki doji. Na lov jo peljimo šele, ko je mladiče odstavila.

Resasta ptičarka je bila na uporabnostnem izpitu. Doma jo je čakalo leglo, staro mesec dni. Dali so jo na sled zajca, ki so ga bili vlekli križem kražem. Psica je sled sijajno držala, našla zajca in ga odnesla v mladje. Vodnik je žvižgal, klical — zaman. Čez nekaj minut se je psica vrnila, toda brez zajca. Poslali so jo nazaj, a ni ubogala. Nato so poslali drugega psa, ki je našel zakopano polovico zajca in jo prinesel. Psica je v nekaj minutah požrla ves zadnji del. Lastnik je bil obupan, kaj takega se mu še ni pripetilo pri tej dobro šolani psici. Hotel jo je v prvi jezi ustreliti, a so mu to preprečili. Doma je izbruhala zajčje meso mladičem.

K natrganju lahko zavede psa tudi pokvarjen želodec ali nevoščljivost. Neki ptičar je na izpitu vse naloge z odliko izpolnil. Ko pa bi moral skritega in najdenega zajca prinesiti pred žirijo, ga je spričo nje načel in bi ga bil raztrgal, če bi mu tega ne preprečili. Izpita ni prestal po krivdi vodnika, ki bi moral psa sprejeti sam.

Nek drug pes naj bi prinesel ustreljeno raco iz vode. Raca je padla na travni otoček sredi močvirja. Pes jo je našel in vzel v gobec. Ker pa jo ni mogel dvigniti na visoko obrežje, jo je požrl s perjem vred. To ni bilo težko, ker

je bil krehelj. Napaka je bila v tem, da pes ni bil vaje takega dela. Zanj ga je bilo treba vaditi; pes hitro razume in potem le redko naredi napako.

Na kratko opisani primeri dokazujejo, da morejo posebne okoliščine zapeljati tudi dobro šolanega psa na stranpota, v tem primeru k načenanju. Ta notranja sila more biti v določenih okoliščinah močnejša od najboljše vzgoje.

Lovec načelno krmi svojega psa osebno. Pes sme jesti le tisto, kar mu lovec osebno da, to pa je zlasti važno glede divjačine. Vse drugo je za lovskega psa — tabu! Šolanje je, privaditi psa na določeno vedenje. K temu spada tudi režim krmljenja. Psi, ki jih redno krmimo, ne postanejo trgači, zlasti, če jih navadimo hitro donášati. Tako niti časa nimajo za to. Zajca, ki je še toliko živahen, da se brani aportiranja, mora pes najprej umiriti s tem, da mu stisne prsni koš. Mrtvega zajca pes pograbi in odnese k svojemu gospodarju. Če se pri zajcu dlje časa pomudi, ga skube in vlačí sem in tja, ni dobro šolan ali pa vodnik ni primeren. Taka napaka lahko povzroči, da postane pes prej ali slej trgač. Če mu načenanje prvič uspe, ga bo ob prvi priložnosti ponovil, če vodnik ni v bližini.

Pes mora biti za donašanje skrbno šolan, donašanje pa je treba tudi pozneje večkrat vaditi. To velja zlasti za pse, ki imajo zasnovo za mečkanje divjadi. Taki psi lahko postanejo goltači, manjša pernata divjad, na primer prepelica pa jim nudi dobro priložnost za to.

Pravilno šolan pes oblaja najdeno divjad in ostane ob nji vse dotlej, dokler ga vodnik ne odpokliče. Nato ga nagradi s kakšno slaščico in šele pri iztrebljenju s koščkom vranice. Pes, ki ve, da bo nagrajen, ne postane trgač. Zato naznani najdeno divjad takoj z oblajanjem, odhiti k vodniku in mu pokaže najdeni kos. Že zaradi korektnega obnašanja psa ob divjadi je treba psa, ki mu je glavno delo na jermenu in na krvnem sledu, izšolati še kot oblajavca najdene divjadi. Ker pa je preprečiti lažje kot zdraviti, smo predvsem poskušali prikazati razloge, ki morejo psa dovesti k načenanju. Vendar ni le važno, kako preprečiti trganje, marveč še bolj, kako odvaditi psa, ki se je trganja že navadil. Pes naj bi torej nekaj opustil, kar mu prija. Zato moramo to, kar je zanj prijetno, spremeniti v neprijetnost. To pa se mora zgoditi v trenutku, ko je na delu, drugače ne bo razumel povezave. Kajti, če jo bo razumel, bo v bodoče opustil svojo napako. Preneseno na trgača pomeni to, da mu moramo prizadejati bolečino v trenutku greha. Bolečina mora priti kakor grom iz vedrega, ne sme pa biti povezana z osebo vodnika, ker bi pes v tem primeru »mislil«, da ga zaboli le v navzočnosti le-tega. Zato v bodoče ne bi grešil le, če je vodnik navzoč. To bi bil le navidezen uspeh, obenem pa hinavska vzgoja. Prevzgojni ukrep mora priti iz daljave.

Primer: Znani gozdar je sprejel psa — trgača s prošnjo, naj ga pokonča, ker je nepopoljšljiv trgač. Gozdarju se je žival smilila, ker je bila lepa in prijazna. Zato je priredil preizkušnjo psa. Nekega jutra je ustrelil srno in jo skril v mladju. Nato je napravil krvavi sled do srne. Pomočnik je spustil psa in ga opazoval iz daljave. Pri srni naj bi pustil psa pol ure. Če bi načel srno, naj bi ga ne motil. Gozdar je ostal na visoki preži, tako da ga pes ni mogel videti in pripravil šibrenico z naboji št. 12, s polovico smodnika. Pes je srno lahko in hitro našel, potem pa nekaj časa previdno oprezal na vse strani. Ker nikogar ni videl, je stopil s sprednjimi tacami na srno, da bi jo načel. V tem trenutku je prejel šibre v rebra in odskočil, ne da bi glasno zatulil. Takoj nato je pohitel k svojemu vodniku. Ta se je delal po dogovoru nevednega in psa ponovno poslal k srni. Pes je sicer ubogal, vendar nejevoljno. Ob srni ga je odložil in odpeljal šele čez pol ure.

Pes je spoznal, da je bivanje ob srni boleče le takrat, če jo načne. Bil je za vedno ozdravljen, šibre pa niti dlake niso predrle. Pes se nikoli več ni upal načenjati najdene divjadi.

(Konrad Andreas, »Die Pirsch« 9/1959)

Priredil A. S. Pirc

Foto I. Mikec

MEDVEDJE NA DOLENJSKEM

Janko Kastelic

Ker večina slovenskih lovcev ne pozna lovskih razmer na naših dolenjskih loviščih, sem se namenil, da te razmere nekoliko opišem. In sicer predvsem iz lovskega spoštovanja do naše največje divjadi, to je medveda, ki je postal stalen prebivalec v lovišču lovske družine Novo mesto in sicer v predelu Brezova reber. Ta del lovišča nosi ime po vasi Brezova reber iz časov mogočnega fevdalca kneza Aueršperga. Ta je poleg ogromnih kočevskih in roških gozdov posedoval tudi ca. 2900 ha velik predel najlepših gozdov na levem bregu reke Krke, s središčem kmečkega naselja Brezova reber. Tam je imel mimo velikega srednjeveškega fevdalnega gradu v dolini reke Krke v znani Soteski, manjši lovski gradič tudi v naselju Brezova reber. Posebna gozdna uprava je imela dve logarnici in sicer nad Straško rebrijo ter na današnji Frati. Na Frati se vsako jesen vrši znamenita velika

dolenjska vzorna lovska brakada. Ta del lovišča je po svojem sestavu hribskega značaja, s strmimi pobočji, ki se začnejo na vzhodu s Straško rebrijo, se vedno strmeje nadaljujejo nad Spodnjo in Gornjo stražo, vasjo Polje in končujejo onkraj Soteske v jugozahodni smeri in vasi Dvor v Suhi krajini. S tem je lovišče naravno zaključeno, kar še bolj poudarja v globoki Soteski vijoča se Krka, ki to lovišče deli od velikih Roških gozdov. Samo v severozahodni smeri, proti znani Frati ter v smeri Dobrnič—Sela—Šumberk je lovišče odprto in kjer iz Kočevskih gozdov prihaja proti Zasavju velika divjad. Proti zahodu meji lovišče na dve večji hribski naselji, Brezova reber in Veliki Lipovec. Prebivalci teh dveh vasi dobro poznajo medveda in divjega prašiča, ki dostikrat gospodarita na revnem polju. Predvsem medvedje v jeseni obirajo divje hruške in lesnike v Brezovških ali Lipov-

ških gmajnah. Na severu sega lovišče ob naselju Suhorski lazi, Kuzarjev Kal ter na Jablan-Grč vrh v smeri Rdeči kal.

Ta naravno zaključeni del lovišča meri okrog 3000 ha in ima zelo malo vode. V vsem predelu sta samo dva izvirka s tremi napajališči in nekaj mlakužami, ki pa se po dežju kmalu posuše. Teren je izrazito kraški, poln večjih in manjših globač, vrtač in brlogov ter zato idealno skrivališče za te črno-rjave »prebivalce«.

Najstarejši tamkajšnji lovci, kakor upokojeni župnik Volc iz Soteske ter upokojeni logar Dular iz Polja pri Soteski trdita, da so se prvi medvedje pojavili v tem lovišču okrog leta 1912. Župnik Volc trdi, da je tedaj v neki zgodnji zimi sledil srednje velikega medveda, ki je prišel čez Krko iz Roških gozdov pri »Grmadarju« na plitvinah nad žago v Soteski, kjer je bilo včasih napajališče za živino. Nekako v istih letih, trdi Dular, je neko pozno popoldne hlačal precej velik medved od Roga proti Krki mimo kmeta, ki je spravljal seno ob Krki. Medved je preplaval Krko in izginil v gozdovih Brezove rebri.

Tik pred začetkom prve svetovne vojne je logar Dular večkrat sledil posamezne medvede po obronkih brezoviškega revirja, kakor ga on še danes imenuje. Ko je za to zvedel knez Aueršperg, je najstrože prepovedal streljanje po medvedih. Prva svetovna vojna tudi tem, takrat še redkim medvedom, ni prizanesla.

Dular trdi, da so se tik pred prvo svetovno vojno redno zadrževali medvedje v Brezovi rebri. Pred zimo so se pa umaknili čez Krko v roške gozdove. Stalen prehod čez Krko so imeli na plitvinah med žago v Soteski in Grmadarjevo domačijo. Da je tam res prehod za veliko divjad, potrjuje dogodek iz prvih zimskih dni konec 1956, ko je nekega dne cestar iz Soteske na službenem obhodu »ugotovil«, da je po zasneženem pobočju iz smeri Brezova reber — Lipovec preko ceste prišla skupina bosih ljudi proti reki Krki ter jo na znanih plitvinah prekoračila v smeri roških gozdov. Na ta račun je bilo precej smeja, ker je bila to skupina 5 do 7 medvedov raznih velikosti. Nadzornik brezoviškega lovišča je prav v zimi 1956-1957 pregledoval stalna medvedja prezimovališča in ugotovil, da je bilo od sedem stalnih brlogov pet zasedenih po medvedih.

V zadnjih letih je bilo ugotovljeno, da medvedje v Brezovi rebri po prvi svetovni vojni niso bili stalni in le redki, čeprav je lovišče imelo dobro čuvajsko službo. Znano je, da je pokojni Aueršpergov logar Mihič poleti 1925 našel brlog v oddelku 15 ter tam neko jutro opazoval medvedko z dvema mladičema in je moral pred medvedko bežati.

Tudi gozdar z Ruht z Brezove rebri, ki je tam služboval preko 30 let in bil 1929 upokojen,

trdi, da sta bila v času okrog leta 1920 samo dva stalna medveda in se je posebej zanju zanimal Aueršperg. Sedanji logar Jože Rozman, ki je leta 1918 v teh gozdovih drvaril, je neko jutro videl velikega medveda. Tudi znani lovec Slavko Bele se je ob nekem pogonu pri Vel. Lipovcu leta 1938 srečal s precej velikim medvedom. Logar Stane Jarc iz stare lovske družine pa ve povedati, da je njegov praded pred več ko 120 leti hodil čakati medveda z dvema prednjačama v znane Lukčeve doline pod Suhorskimi lazi nad Prečno, ko je hodil medved nad mlečno koruzo.

Med drugo svetovno vojno se za medvede ni nihče zanimal, temveč le za parkljasto divjad, ki je služila za prehrano borcem in aktivistom NOV. Takoj po vojni pa so se vse pogostejše sledili medvedje ob mlakužah in gozdnih poteh. Na prvih pogonih na divje prašiče 1948-1949 si je na Brezovi rebri marsikateri lovec poiskal stojišče pod košatim drevesom — zaradi medvedov. Pozneje smo se na medvede navadili in verjetno tudi oni na nas. Če sedaj zakriči gonjač: »Varda, medved,« srce ne bije več tako naglo kot nekoč.

Odkar je LD Novo mesto 1947 dobila v upravljanje Brezovo reber, je največjo skrb posvetila temu predelu in uredila preže in solnice ter s pomočjo KGP zgradila lovsko kočjo. Saj se je pred tem le malokateri lovec upal ostati v teh gozdovih preko noči zaradi medvedov, ki pa so bili na splošno miroljubni. Pravi nadzor v lovišču pa je šele 1952 upeljal logar Jože Rozman. Ta je tudi ugotovil nezadovoljiv stalež srnjadi, ki se do danes ni znatno zboljšal. V letih 1952-1953 je ugotovil v lovišču 14 do 16 medvedov. V teh letih smo začeli medvede tudi krmiti na začasnih mrhoviščih. S krmljenjem medvedov smo začeli predvsem zaradi ohranitve že tako redke srnjadi. Rozman in drugi lovci so namreč v medvedjih iztrebkih našli dlako srnjadi in mladih divjih prašičev. Iz tega smo sklepali, da nam medvedje, predvsem spomladi, uničujejo srnjad in to naraščaj ter da treba stalež medvedov znižati. Pozneje, ko smo uredili stalno mrhovišče, smo si izposlovali dovoljenje za odstrel medvedov. Po letu 1950 se je začel stalež medvedov v Brezovi rebri naglo dvigati in je bilo 1955 proti jeseni po ugotovitvah Rozmana v tem lovišču okoli 30 medvedov. V tem letu je bilo poleženih od sedmih samice najmanj 12 mladičev. Da je bilo stanje res tako, potrjujejo tudi dogodki v tem času. Proti koncu januarja 1955 so pri skupnem pogonu na divje prašiče gonjači — lovci našli v oddelku 10, na popolnoma odprtem terenu med skalami na južni strani, dva mlada medvedka, stara okoli 4 do 5 tednov. Medvedka se je umaknila in je bila po očitvidnih majhna in močno izčrpana. V tem letu je bilo mnogo srečanj z medvedi. Sam

sem to leto, gredoč neko zgodnje megleno poletno jutro s Frate, srečal na stezi srednje velikega medveda. Prišel je do mene na 6—7 korakov, šele tedaj je dvignil tisto znano okroglo glavo, nekaj časa opazoval »tisto« pred seboj, nato zapihal ter se počasi umaknil s steze. Nekaj dni pozneje sem v zgodnjih jutranjih urah v dolini pod Frato v oddelku 4 opazoval lepo medvedko z mladičem, ko je razkopavala gnil panj. V tem letu sem videl medvede petkrat na raznih krajih. Tudi nekateri člani naše LD so se srečali z medvedi ali pa jih opazovali z visokih prež ob čakanju srnjakov. Zanimivo je, da pride medved tudi na pivkanje srne. Lovcu Beletu je 1957. dvakrat prišel na srnji klic okrog 5. ali 6. avgusta. Prav tako logarju Rozmanu in Žigmanu. Tudi meni je dne 2. avgusta 1958 v oddelku 13 ob 17,45 uri prišel na srnji klic srednje velik medved.

V poznem poletju 1955 je na večer domov se vračajoči logar Ludvik Jarc v znanem »Babnem polju«, oddelek 9, srečal medvedko s tremi že precej velikimi mladiči. Ker jo je prej opazil kot ona njega, se je v grmovju ob poti potuhnil. Vendar ga je medvedka odkrila in moral je pošteno bežati. V pozni jeseni 1956 smo okrog 10. ure »zaprli« manjši gozdič sredi travnikov, v katerega je šel lovec Iskra iz Ajdovca sam s svojo kratkodlakko istrijanko. Kmalu je na drugi strani planila iz goščave precej velika

medvedka z dvema mladičema in bežala v smeri Brezove rebri. V tem gozdiču so trije ljudje pripravljali že ves dopoldan drva za kurjavo. Takih primerov je bilo v letih 1955—1956 še več. Omenim naj še tragično srečanje z medvedko 12. VII. 1956 v gozdovih za vasjo Kuzarjev kal ob pogonu na divje prašiče. V tem predelu ni bilo poprej nikoli medvedov. Ko je hotel lovec skozi gosto grmovje »potisniti« vodečo svinjo, je planila nanj medvedka in pavaljala lovca po tleh. Ker pa je bil lovec mlad, gibčen in močan, je medvedko odrinil, odskočil nekaj korakov ter v paničnem strahu medvedko s strelom malo ranil na vratu, kar jo je še bolj razdražilo. Začelo se je ruvanje in klici na pomoč. Ker sem bil od kraja dogodka oddaljen kakih 150 do 200 korakov, sem jo brž ubral v smer klicev, misleč, da napada ali ranjeni merjasec ali vodeča svinja, katere smo malo prej sledili. Nenadoma se na 5 do 6 korakov pred menoj pojavi renčecha ranjena medvedka. Mrzel pot me je oblil. Za umik je bilo prepozno in iz daljave 2 do 3 korakov sem dvakrat zapored ustrelil v medvedkine široke prsi. Tega dogodka se bom spominjal vse življenje. Kadar koli sedaj doma opazujem na steni visečo okroglo režečo glavo, me vselej nekaj presune, češ, ubili smo mater, ki je branila svoja mladiča.

Konec pride.

Glavna sezona je za nami

Kaj nam je lovцем storiti po obilici lovskih užitkov in doživetij, skratka, po obilni lovski sezoni? Mislim, da nam je prva dolžnost, da si uredimo po vsem lovišču pravilna in dostopna krmišča, če hočemo našo plemenito divjad pravilno prezimiti. Treba ji je že v poletnih ter prvih jesenskih dneh priskrbeti krmivo, ko se laže in ceneje kupi. Treba je začeti že v prvi polovici novembra in decembra pridno nositi krmivo, zlasti fazanom in jerebicam, skratka vsej divjadi, da se divjad že nekako navadi do hude snežne zime, ko je treba krmljenje podvojiti. Treba je krmišče pripraviti tako in na takem mestu, da se očuva naša divjad pred vsemi vrstami ujed in roparic, zlasti lisic in psov klatežev itd. Ni dobro preblizu javnih poti in cest urejati krmišča. Treba je krmišče redno nadzorovati. Ni od škode, da si vzamemo s seboj puško. Mislim pa, da je za našo srnjad treba vložiti veliko truda predvsem v zimskem času, če zapade velik sneg. Nič manj pa za našega lepega fazana ter ljubko poljsko jerebico, da ne pozabim dolgouhca-zajca. Skratka, vsej plemeniti divjadi je treba pravilne prezimitve.

Na žalost je veliko lovcev, ki na plemenito divjad radi pozabijo v zimskem času. Vidijo le tiste dni, ko si lahko nosijo plen domov. Treba je gledati na skupna naša lovišča z gojitvenega stališča. Potrebno in pravilno je, da si LD zadajo nalogo o pokončevanju roparic. Ni od škode, če se posameznim lovцем da priznanje ali pa ni odveč denarna nagrada. Kajti smotrno pokončevanje roparic je po gojitveni strani blagajna LD.

Še to: Prišli bodo dolgi zimski dnevi in ne bo odveč, če se bodo zlasti naši mladi lovci posvetili literaturi. Saj je precej obširna in bogata. Predvsem bi to veljalo za tiste, ki še nimajo lovskih izpitov. Treba nam je le trdne volje, da vzamemo naše zelene knjige v roke. Pravilno bi bilo, da ne bi mnogi lovci zavrgli revije LOVEC, temveč jo ob koncu leta dali vezati, ki se v teku let nabere v lepo lovsko zbirko knjig.

Mladim lovцем pa svetujem vsakoletni lovski koledar, ker je v njem vsebinskega gradiva ravno za pripravnika k lovskemu izpitu.

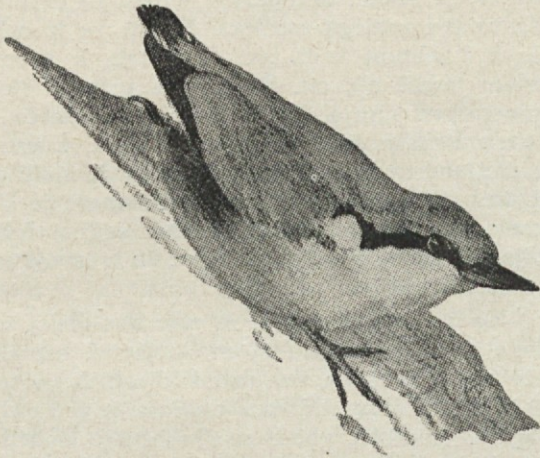
I. J., LD Ljutomer

BRGLEZ

M. Š.

1.

Na slemenu slamnate strehe sosedove hiše je stal. Še sedaj ga vidim plezovta, kakor smo rekli brglezu na Gorenjskem. Tega je že več kakor pol stoletja. Večkrat se zazrem v krajec te strehe, ki sem jo blizu deset let kasneje ujel v barve mojega pastela. V odmirajočem odsvitu so se utrinjale zadnje luči na počrneli slami in na rjavem, rumenem in rdečkastem mahu, ki je preraščal streho. Osivele, lišajaste deske hiš-

nega opaža pod nastreškom so bile že v senci. Zapuščeni zelenjadni vrt spodaj je tonil v mrak prvega zimskega večera. Tedaj nisem mislil, da bi mogla ta skromna slika v nekaj barvnih potezah s svojim predzimskim nastrojenjem buditi toliko mladostnih spominov. Pa ni čuda, saj sem tam živel prelestno mladost in prostost na vrtovih in poljih, na paši, ob košnji in žetvi, ob mlatvi na podu pod tisto slamnato streho, v gozdovih, med metulji, hrošči, čmrlji in čebelami, med divjadjo in ribami, med vervecami in ptiči zunaj in v gajbah doma. Pred več ko 60 leti mi je tam šola vzela dobršen kos brezskrbne prostosti in pozneje še mnogo več. Že to se mi je tedaj zdelo omejevanje prostosti in paglavskega mišljenja, da smo se v šoli vsi bratje in sestre morali enako pisati.

Na tej strehi je stal brglez, plezovt, ko sem se pomladnega popoldne vrnil iz šole. Čisto tuj mi je bil ter nekam velik in prevzetan se mi je zdel. Saj sem poznal vse ptiče po sosednjih vrtovih in sadovnjakih in vedel za vsa gnezda po vasi in okolici. Poznal sem takorekoč vsakega osebno po njegovih navadah, po obnašanju.

Od kod ta brglez? Nepremično je ždel na končnem povezu rženega škopa na slemenu in komaj opazno je obračal k truplu pritegnjeno glavo, ki se je s šiljastim kljunom ostro risala na sinjem nebu. Če bi ne videl sunkovitega premikanja kljuna, bi mislil, da ptič spi. Tako je čepel tiho in našopirjen, kakor ima brglez navado in motril okolico. Zdelo se mi je, da me včasih zviška pogleduje. Velik in močan se mi je videl ter spodaj bolj temen, bolj rjavordeč kakor so brglezi navadno. Tudi zgoraj je bila tista svinčenosiva barva videti bolj višnjeva. Grlo se mu je v soncu belo svetilo.

Ko sem premišljeval, kaj hoče ta pritepenec, nenadoma siva kepica oživi, se sunkoma premakne, se zavrti na desno in levo kakor bi se priklanjal ali bil v zadregi, se pritisne k slemenu ter se požene v zrak.

2

Šele tedaj sem opazil, da parčka domačih brglezov ni na strehi. Z dneva v dan sta plezala on in ona gor in dol, dol in gor, postrani, podolž in počez. Nič jima ni delo, če sta z glavo navzdol ali vznak pod nastrešnikom visela kot hruška na veji in kljuvala po mahu, po špranjah in razpokah. To so najspretnjši plezavci vsega rodu in po pravici smo jim rekli plezovti. To so edini, ki plezajo tudi z glavo navzdol.

Gnezdila sta v stari tepki na sosedovem vrtu in če nista preiskovala raskave skorje na tej hruški, sta se sprehajala po strehi. Za ta svoj dom sta imela obilo truda, preprirov in bojov, preden sta ga osvojila. Že na strehi je bilo včasih pravo bojišče. V luknjah in jamicah prhle strehe in za povezi slamnatih škopov so se vgnezdili še drugi prebivalci. Predvsem so bili vrabci, ki sem jih tedaj krotil s fračo. Ti so imeli gnezdo v luknji krajnega ostreška in večkrat so si z brglezi kazali ostre kljune. Čeprav so šilasti kljuni brglezov navadno zmagali, se vrabci niso umaknili. Na slemenu je gnezdila tuda pastirica in ves dan potresala s svojim dolgim repom ter po strehi lovila muhe. Tudi to ni bilo po volji brglezema in včasih sta nemilo podila pastirico, da se je morala umakniti na drugo plat strehe. Pod nastreškom je drobila črnevka, kakor smo rekli pogorelčku, se jezila nad nemirnežema in se zaganjala vanju, če sta priplezala preblizu njenega doma. Pa ne le to. Na bogato pašo mahovite strehe so se pritihotapili tudi drugi brglezi. Tedaj so se z glasnim vpitjem in cvrčanjem cvit, cvit, crt, crt zapraskali po strehi drug za drugim. Potem so se razpo-

redili v bojni krog in se z naperjenimi kljuni naskakovali in se glasno zmerjali. Pri tem so se čimbolj pritisnili k strehi, da so bili čimmanjši cilj za sunke kljunov. Vrteli so se zdaj na levo zdaj na desno, kakor da plešejo kolo. Eden ali dva sta čepela ob strani, na slemenu, in na vse grlo vpila. Morda so bile to ženice, ki so mirile pretepače ali pa zmerjale nasprotnike. Navadno so pritepenci kmalu odnehali in zbežali, zmagovalca domačina pa za njimi, a le do kraja strehe. Večji vrišč ženo morda le še vrabci, kadar se v ženitovanjskem klobčiču valjajo po tleh.

Tako sta se brgleza žilavo borila za prostor na slamnati strehi. Z zmago na strehi se je odločil tudi boj za votlino v bližnji stari tepki. Za odpadlo trhlo vejo, ki jo je odlomil sneg prav ob deblu, se je odprla votlina, katero so takoj zasedli vrabci. Toda napadom sinic na njihove glave se niso mogli trajno zoperstavljati. Sinice, ki so mesojede ptice, so vrabce, ki so tičali v vhodu in zapirali vstop, kljuvale po glavi. Saj si sinice v ujetništvu druga drugi izkljujejo možgane, dokler ne ostane zgolj najmočnejša. Preden pa je mogel siničji parček zgraditi gnezdo, sta prišla brgleza, on in ona. Najprej sta plezajoč obkrožala vhod in opazovala. Sinici sta se razburjali in skušali odgnati siva pritepenca. Toda močnejšim udarcem vsiljivčevih kljunov nista bili kos. Če se je sinica približala brglezu, ki je bil kakor prilepljen na deblu, se je vse telo sprožilo kakor vzmet in kljun je udaril. Zraven je s sikajočim cviljenjem plašil nasprotnika.

Nekoč je siničji samček, s črnim pasom vzdolž trebuščka, po katerem se loči od samice, nespretno napadal, da ga je brglez ujel s svojim kljunom za vrat kakor v klešče. Sinica je zgrabila sovražnika s krempeljci in frfotaje vekala. Toda klešče so stiskale in rumeno črnemu samčku je pohajala sapa. Njegov vek je izvabil iz dupline zaskrbljeno samičko, ki je preplašeno kričeč obletavala borilca. To priložnost je izrabila brglezovka in smuknila v duplo. Toda takoj se je prikazala na vhodu z naperjenim kljunom, da bi branila zavzeto trdnjavo. Morda zato, ker je brglez videl, da je gnezdišče osvojeno, je popustil. Omamljena sinica se je frfotaje strkljala ob deblu na tla. Za samčkom je priletela samička, da bi ščitila ali pomagala. Čez nekaj hipov sta oba odletela in usoda gnezdišča je bila odločena.

3

Ko sta si brgleza znotraj in zunaj dodobra ogledala priborjeni dom, sta jela najprej zidati. Vhod je bil namreč preširok, da bi ga bilo težko braniti pred vsiljivci. Vrata bi bila na stežaj odprta za večje domače sovražnike. Marljivo sta nosila kepice ilovice, jih s svojo lepljivo slino navlažila in pokladala na rob vhoda, kakor

zidar opeko. Tako sta zidala, dokler ni ostala v sredini le okrogla odprtina, skozi katero sta se brgleza komaj prerivala. Ko se tak zid posuši, je tako trden, da ga roka brez orodja ne poruši in tudi noben pernat vsiljivec ne. Edino žolna, če si je bila izbrala duplino za gnezdo, pa ji je brglez zazidal vhod, razbije to steno s svojim močnim cepinastim kljunom.

Po tem napornem delu sta se čutila varna v svoji posesti in sta začela s svatovanjem. Samec je zletel na vrh tepke, se pritisnil v rogovilo najvišjega, komaj zbrstelega vrha in na vse grlo žvižgal fij, fij, fij. To je bil klic zmagoslavja ter hkrati izraz ljubezni in vdanosti do izvoljenke. Ta je smukala skozi luknjico ven in noter in s kosci listja in drobci lubja nastiljala skromno posteljico bodočemu rodu. Preden je izletela, je vedno občepela v vhodu in prisluhnila vrisku svojega možička. Včasih se je oglasila z živahnim tvit, tvit in zletela k njemu, mehko vabeč cit, cit. Potem sta prhnila okoli drevesa, se igrata lovila, sedala na deblo in plezala križem krazem na vse strani, z vsemi umetnijami in spretnostmi, vmes pa čebljala cit, cit, tvit, tvit, crt, crt. Njuno ženitovanje je bilo veselo in glasno. Saj je brglez vedno dobre volje, živahen, zvedav, neboječ in v svoji poštenosti zaupljiv.

Ko je samica valila, je cele ure sedel vrh tepke ali na slemenu strehe, zabaval samičko z žvižganjem in na vse strani klical, da je tam on in nihče drug. Od časa do časa je priletel h gnezdu, obkrožal vhod, se ljubeznivo dobrikal cit, cit in škilil v duplo. Vsakega radovedneža je srdito nagnal in se pri tem glasno jezil.

4

Skoraj slehern dan sem prišel pod drevo in opazoval njuno početje. Kmalu se me je navadil in spoznal, da nimam hudobnih namenov. Priletel je k meni, sedel malo nad mojo glavo, a vedno za deblo ter potem kradoma pomolil glavico izza debla. Spočetka je nekako jezno s crt, crt izpraševal, čemu sem se priklatil in me motril s svojimi kostanjevimi pametnimi očki. Čez nekaj časa se je jel sunkoma premikati sem in tja, potem navzdol in se približal na meter razdalje. Pozorno me je opazoval, če nimam kaj za bregom in bil pri tem kakor napet lok, ki se vsak hip lahko sproži, oziroma brglez odleti. Potem je splezal do gnezdišča in med glasnim cvit, cvit obkrožal vhod. Ko sva se dodobra spoznala in sem mu večkrat prinesel semenja, ki ga je zatikal za skorjo po deblu, je postal tako zaupljiv, da je na klic priletel ali priplezal k meni, plesal okoli debla, se prikanjal in obračal na vse strani. Pri tem je pograbil kako pečko, ki sem jo zataknil za skorjo in jo kar na mestu razsekal ter izkljuval jedrce.

Neki dan v maju sem zaslišal rahlo ščebe-tanje, bolj cviljenje; mladiči so se izlegli. Štiri-najst dni je samica valila. Potem ni več utegnil prihajati k meni. Le bolj živo se je oglasil, če me je zagledal. Tudi žvižgal je mnogo manj.

Neprestano sta se prerivala skozi tesno luknjico in prinašala hrano, gosenice, črvičke, pajke. Vsak dan so mladiči glasneje cvrčali in kričali, da so lačni.

Kakor med valjenjem, je tudi sedaj med pitanjem samica večkrat obsedela v izhodu. In če je samec med tem prinesel hrano, jo je prevzela samica. Ni pa potem zlezla nazaj, četudi je molela le glavica iz luknjice, temveč se je zmuznila ven, se obrnila in potem vstopila. Z repom naprej namreč ne gre, ker se zoperstavlja perje v nasprotni smeri.

6

Medtem je jelo deževati in učenje me je pritisnilo, to se pravi, oče, ker sem le preveč gledal v ptiče in čmrlje in premalo v knjige. Ko sem z nekaj klečanja v razredu in šolskim zaporom nadoknadil zamujeno oziroma zanemarjeno učenost, sem bil zopet pod gnezdodom. V duplu je bilo tiho; brglezi so se izpeljali.

Tepka se je medtem docela okošatila z listjem, da sem slabo videl med vejami v vrh, ki je bil za mojo postavo kar visoko. Nekam potrtn sem stal pod drevesom. Čez čas sem poklical fij, fij, tvit, tvit. Z vrha se je oglasilo cit, cvit. Potem sem začul po deblu neko škreb-ljanje, spremljano s tihim cit, cit. Ne dolgo za tem se je izza debela pokazala siva glavica, za njo belo grlo, rjave prsi in temni kljun je živo švigal sem ter tja. To je bila samica, ker je bil črni pas čez oči ožji in rjavorumeni barva na prsih bledejša. Umaknila se je za deblo in zopet sem čul škreb-ljanje, ki se je okoli debela pomi-kalo vijugasto navzdol. Kar je na drugi strani debela pokukala radovedna glavica, potem cel ptič, za njim drugi, tretji in tako šest, spodaj še grahastih mladičkov in zadaž — oče. Strogo v gosjem redu so se poskakujoč pomikali za mamico. Med vsakim je bil presledek za en njihov skok. Ta sprevod je zaplesal dvakrat okrog debela in se nato pomaknil navzgor med vejevje. Ljubka družinica je pozdravila svojega znanca, prijatelja in varuha. Saj sem med valjenjem večkrat nagnal mačko z drevesa ali druge nebodijhtreba, zlasti vrabce. Za to mi je frača dobro služila. Nekatero mačko, ki so mi hodile krast mlade zajčke na vrt, so pustile svojo grešno dušo v pasti, ki jo je nastavljal moj oče.

Teden dni zatem sem opazil družinico na slamnati strehi, kjer so mladiči plezali za stari-ma in jima trgali hrano iz kljuna. Ostajali so tam od zore do mraka in mislim, da so na

strehi tudi nočili. Čez teden dni sem pogršel enega mladiča, čez nekaj dni drugega. Ostali so štirje, ki so vedno bolj smelo in samostojno plezali, zlasti po lišajastem opažu pod nastreškom. Tam je bilo mnogo mrčesa in zalege. Če sem se preveč približal, so se pritisnili na opaž in nepremično otrpnili. Tako okameneli so me pozorno plašno opazovali, vendar so zdržali mojo neposredno bližino. Brž ko sem se oddaljil, so sive kepice oživele in jele polzeti po deskah. Čez dobra dva meseca sta ostala stara dva na strehi sama.

7

Tisto popoldne, ko se je novi brglez pritepel na streho, domačih ni bilo. Ko se je odgnal s slemen, je zletel na hruško. Tam je nekajkrat zažvižgal fij, fij, virr, virrr, se obrnil in z glavo navzdol izginil med vejami. Ko sem prišel do hruške, da si ogledam glasnega bahača, je bil boj ob gnezdišču v polnem jeku. Ob vходу, kjer je bil vroč prepir, sem opazil štiri brgleze. Kakor sem presodil, je domača brglezovka čepela v vrodu in z zevajočim kljunom branila vstop vsiljivki, ki je tik zraven lepela na deblo. Nekaj pedi nad njima sta se ruvala samčka. S kljuni sta se skoraj dotikala kakor konici mečev pri sabljačih. Od časa do časa sta sprožila vratove in kljunila.

Bolj kot to sta vpila in razgrajala. Pritepenec je bil videti močnejši in bolj nasilen. Domači brglez se je nekaj časa zadensko umikal po deblu navzgor, kamor ga je nasprotnik potiskal od gnezdišča. Nazadnje se je sunkoma obrnil in zbežal kvišku po deblu. Pregarjalec mu je trdo sledil. Tako je šel srditi lov s cvrčanjem in frfotanjem po drevesu sem ter tja do najvišjega vrha. Od tam sta oba zdrvela navzdol do gnezdišča. Tedaj je samička v luknji menila, da mora svojemu možičku na pomoč in pognala se je na prosto, v boj. To priložnost je izrabila druga in smuknila v votlino. Ker sta bila sedaj zunaj dva proti enemu, je temu bolj trda predla. Zdelo se mi je, da je zavoljo tega nekoliko drugače kričal. Brž je bila njegova ženica na dnevu in v boju. Nazadnje je klobčič prifrftal po deblu skoraj do tal. Skočil sem tja, da bi pomagal domačima. To je prekinilo boj in brglezi so se prav izpod mojih rok razbežali.

8

Drugi dan je bil četrtek, takrat šole prost dan, in šel sem z očetom v uro oddaljeni gozd, kamor so me vlekli živali, zlasti srne, pa tudi gozdno delo.

V petek zjutraj, ko sem se odpravljal v šolo, sem videl in slišal pritepenega brgleza, da vriska na suhi veji vrh tepke. Vedel sem, da je zmagal novodošli parček. V mislih sem mu zapretil, češ le počakaj, ti že pokažem. Tisti dan

sem v šoli klečal, ker sem preveč mislil na čudno pravico brglezov.

V okolici sem iskal pregnani parček in ga kmalu odkril na mogočnem divjem kostanju ob naši hiši. Prišla sta mi po deblu nasproti z otožnim cvit, cvit, kakor da brezdomca prosita pomoči. Na tem kostanju sem imel več valilnic. Ogledovala sta jih in preizkušala. Nista se mogla odločiti. Naravnih votlin in lukenj pa takrat kostanj še ni imel. Končno sta odkrila na stari, pol suhi jablani pri drugem našem sosedu gne-

zdišče malega detela. Po trdih bojih in trdovratnem obleganju sta zmagala. Na tepki je ta dan zmagoslavno vriskal novi brglez in se ženil. Zasedel je seveda tudi tisti del strehe in jo slehern dan skrbno in na drobno preikoval.

Nekam ošabno se je nosil in zato sem sklenil, da ga malo spokorim. Brglez je veseljak, pošten in nekoliko robat, ker je v sorodu z žolnami. Pa tudi zvedav in živahen je, kakor so njegove sorodnice sinice, zraven pa nepremišljen, da ga je lahko ujeti.

Konec pride.

Dogovščine lovskega čuvaja

(Grigorij Gasenko)

O, jesen — ti nespokojni čas za lovce!

Stopil je zvečer čez prag svoje čuvajnice Matvej Ivanovič, stisnil v pest veliko belo brado, nastavljal uho in prisluškoval. Na temačnem nebu so se jadrno spreletavale jate ptic in s švistom svojih peruti vzbujale grozo v srcu starega lovca. Še tesneje mu je bilo ob poslušanju obupnih krikov divjih gosi. Obstal je, zastokal pa se spet vrnil v čuvajnico. Navdajala ga je otožnost, vleklo ga je k morju, v vasico Taganroškega zaliva. Dolgo dolgo je že, kar je bil tam: vsako leto isti vzroki. Zaporredoma dve jeseni so razširjale površino kolhoznega vrta, tako pa je imel tudi on kot stražar vedno več skrbi. Pa še postarna žena mu ni bila nič kaj zdrava.

Starček je stopil v šestinsedemdeseto leto, pa je bil le še krepak. Kdo ve, kako se bo še zasukalo delo? Jesen pa je zdaj že taka, da se ne da sedeti doma. Dnevi so kar naprej jasni in tihi. Zjutraj se dolgo zadržujejo megle, podnevi zginjajo, da se vidi sinje nebo kakor poleti, preprejeno z mrenastimi oblaki. Po sadovnjakih odpada zlato listje kakor bi se kalini spuščali na zemljo, da bi kje kaj pozobali. Po sončnem zahodu se spet dvigujejo iz morja megle, zakrivajo luno in posedajo na vejicah.

Starec je postal nestrpen: »Sel bom, naj bo kar bo,« je rekel ženi. »Pripravi mi kaj za pod zob!»

Po grapavi stezi je prispel Matvej Ivanovič do obmorske pristave in si izprosil pri ribiču kajak. Zvečer pa, ko se je začel spuščati mrak, je pristal ob stari vrbi pri izlivu Birjučevega v morje. Prepozno je bilo že za plavanje proti večerni zarji, zato si je Matvej Ivanovič začel pripravljati ležišče za prenočitev. Nastlal si je s suhim listjem, vrgel povrh kožuh, obesil na vejo lovsko torbo in orožje ter prižgal grmado drv.

Luna še ni vzšla. V smolnato-črni vodi zaliva so se lenobno kopale zvezde, podobne bakreno svetlečim se gumbom. Morja ni bilo videti. Spojilo se je s črnino neba. Samo daleč po gladini reke so sanjavo migljali plamenčki na zasidranih bojah.

Nad ognjem se je sukal in razblinjal modrikast dim, dvigale so se in ugašale rdečkaste iskre. Matvej Ivanovič je dolgo sedel pri ognju, srebal polagoma iz vrčka vroč čaj, a njegove misli so blodile daleč daleč po že izhojenih in že zdavnaj zaraslih stezah.

Kaj vse je že doživel! ... Težko garanje kmetasamotarja, nemška, za njo pa še državljanska vojna. Glad, razsulo, kolektivizacija. Velike spremembe so se izvršile v vsakdanjem vaškem življenju — začelo

se je novo, nepoznano življenje. Dodobra se je razmisli in spoznaval po svoji življenjski modrosti smisel starih rečenic in pregovorov.

On prvi, morda tudi ne brez boleti v duši, je pripeljal v skupno stajo najprej kravico, nato konja, privlekel preprost kmečki inventar. Od tistega časa ni bil ravno zadnji v kolhozu. Bil je prostak pa tudi voditelj in brigadir. In šele pred šestimi leti so ga postavili za čuvaja v kolhoznom sadovnjaku. Že zdavnaj bi se mu prileglo iti v pokoj, toda ni hotel. Užaljen je bil, kadar so mu govorili o tem.

To je vsakdanja stran njegovega življenja. Po-ezija za Matveja Ivanoviča je bil in je še vedno — lov.

»Pameten človek si je izmislil to zabavo,« je zatrjeval včasih. »Če bi ne bilo lova, bi marsičesa ne vedeli.«

Ta stari lovec je natanko vedel, kje so se pojavili jazbeci, koliko jerebičjih gnezd se vali v strnišču, kje se lahko napade in zastrupi volka. In koliko prijateljev je imel! Naj je človek prispel od koderkoli, najprej se je pozanimal: »Ali je še živ, starina? Pozdravljam ga! Dober lovec je!«

Že zdavnaj ni bilo Matveja Ivanoviča v teh revirjih — že zdavnaj; pa je spet prišel in se mu je milo storilo. Nič več ni bilo tako kot prej. Ob takšnem letnem času je bil zaliv ves živ od ptičjega živ-žava. Zdaj pa je nad zalivom tišina kot da je vse izumrlo. »Kam je vse zginilo,« vzdihuje starec. Pravijo, da so se mnogi lovci razšli. Ne, to ne bo držalo. Kar precej jih je še. Če se pametno lovi, ptic ne bo manj. Dober lovec se najprej nauči ptice čuvati, jih razmnoževati, nato šele streljati... O marsičem razmišljaš, mnogih stvari se spomniš zvečer ob ognju. Matvej Ivanovič je izpraznil vrč, izplal iz kotlička ostanke čaja, se prepračil, če je trdno privezan kajak, nato pa se zavil v kožuh in legel, da bi malo zadremal. Sredi noči ga je zbudila burja. Po črnem, v krpe oblakov raztrganem nebu, se je podila luna na zahod. Morje je šumelo in stokalo. Hladen, sunkovit veter je zdaj pripogibal k zemlji rdečkaste kosme trsja, nato pa jih spet zvijal in dvigal proti nebu kakor da bi jih hotel izrjaviti s koreninami in razmetati. Voda se je hitro dvigala in mestoma že prestopala obalo. Matvej Ivanovič je komaj zadrževal notranje drgetanje (ves premražen je bil, čeprav je imel kožuh) in žalostno gledal na razburkano morje.

»Slabo kaže, treba se bo zavleči nekam v za-tišje.« V mislih je primerjal vse zaklone in luknje, kjer bi se dalo prevedrili do jutra.

»Kaj pa, če bi se podal na pristavo, do prijateljčka?« — ga je spreletela misel. Malo je pomislil pa odločil: »Se globlje se moram zagrebsti. Tako se bom pogrel, tam pa bom pomirjen zaspal.« Že se je zveselil tega sklepa in že je hotel zmetati v kajak lovsko opremo, ko je skozi bučanje vetra zaslišal nejasen glas: »gaaajteee!«

Starec se je zravnal in poslušal. Stisnil je v pest vihrajočo brado v vetru, za minuto postal, se podal naprej, prisluškoval. »Ali se mi je samo zdelo, ali kaj?« Takoj nato pa se je spet iztrgalo z vetrom od morja in prineslo: »Po-ma-gaaajteee!«

»Kdo je to, komu je treba pomoči?« Sršee sive starčeve obrvi so se povesile na oči, mrzlično ga je spreletela misel: »Kaj tako, človek je v nevarnosti?«

Presneto dobro pozna Matvej Ivanovič ta takorekoč tihi in varni zaliv. Ob mirnem vremenu brodiš lahko po njem skoraj tri kilometre daleč — nikjer niti jamice, niti grape. Dno je trdo, voda pa ne seže nad koleno. Če pa se razdivja črnomoška — tedaj gorje!

Staremu lovcu šine v glavo staro pravilo: reši tovariša, čeprav sam pogineš. Torej se je brž zagnal v kajak: naj se zgodi, kar hoče! Zgrabil je za orožje in dvakrat ustrelil — v znamenje, da gre pomoč. Nato je puško obesil na vrbo, zalučal na vejo kožuh in pritegnil kajak. Takoj pa je spet skočil ven, sezul škornje, slekel vatirane hlače in suknjič, pričrtil vse to na vrbove veje in odrinil od brega.

Napel je vse sile, da se je čoln pomikal naprej, vesla so se slabo slišala. Pobesnelo morje ga je dvigalo na vrh valov pa ga spet strmoglavljalo v črne prepade, da je udarjal ob dno. Silno močan veter je rval z gladine peno in umazanijo, ki je plavala na vrhu, in jo dvigal v črne oblake.

Starcu se je zdelo, kakor da v tem splošnem metežu nekdo stoka z zateglim glasom in vpije venomer iste besede: »gaaajteee!« Kri mu je udarila v glavo, v sencih mu je razbijalo in od nekod se mu je porajala moč. »Samo, da mi ne bi zlomilo vesla,« se je zbal. Luna je zaplavala izza črnih razbičanih oblakov, osvetlila za nekaj sekund z rumenkasto lijočo svetlobo razbesne valove, od burje prilepljeno trsje k valovom in znova se je grozeče stemnilo.

»Kaj pa, če sem zajadral v napačno smer, je hladno spreletelo starca. Zbral je vse sile in kričal po pravadni lovski navadi: »Gop, go-o-op!«

Nato je z desne strani zaslišal slab, skoraj otroški glas: »Go-op«.

»No, vendar!« se je oddahnil starec. »Naš brat, po lovsko se odziva« in močno je pritisnil na vesla. V kajaku je pljuskala voda, perilo mu je premočilo do zadnje niti, toda Matvej Ivanovič ni občutil mraza. Bilo mu je kar toplo. Hrupno in naglo mu je bilo srce, usta so se mu posušila od vroče sape, toda starec je mislil samo na eno: »Hitreje, kolikor moči hitro!«

»Striček, pomagajte!«

Starec je samo zastokal, zadrževaje čoln v ravnotežju, ki ga je hotel spodnesti močan val. Ko je usmerjal krmo, je zavpil: »Primi se!« Neznanec je stegnil roke, se prilepil ob ladijski bok in se globoko oddahnil.

Izza oblakov je pripolzela luna. Matvej Ivanovič se je ozrl. Vanj so strmele na smrt preplašene oči; redki, polizani lasje so se prilepili na čelo. Na hrbtu sta se bliščali puškini cevi.

»Mladenič,« je spoznal starec po štrlečih ušesih in tankem vratu. Ob ladijskem boku se je pozibal na valovih toneč čolniček, v njem pa je črnela nekakšna culica, prav gotovo nahrbtnik, napolnjen z nečim neznanim.

»Priveži čolnič!« je zapovedal starec. Ko je čolnič privezal, se je poskušal mladenič povzpeti na rokah, da bi zlezal v kajak, toda moči so mu odpovedale, odrevenel je.

»O ti ubožec!« — in Matvej Ivanovič mu je ponudil pomoč, zgrabil za ovratnik površnika ter izvlekel fanta iz vode. Ob gredi, ki je samo še malo molela iz vode, sta prevrnila čolnič in izlila vodo. Mladenič je šklepetal z zobmi, se zaradi nečesa pomišljal razvezati nahrbtnik in se opravičeval: V osamelem grmovju sem hotel posedeti pri luni pa sem zaspal. Nisem slišal, kako se je razdivjala burja.

Ko je starec plal iz kajaka preostalo vodo, je mrko gledal in molčal. Tudi brez pojasnil mu je bilo jasno, kako je prišel v škripce.

»Kako pa ti je ime?«

»V-v-asilij.«

»Prav, da si Vasilij,« je zagodel starec in z narejeno strogostjo zakričal: »No, kaj imaš toliko posla s torbo? Daj no, poberi stvari ven, dokler niso mokre! Vrzi jih tja!«

Nato je prinesel Vasilij naročaj dračja in ga postal po dnu kajaka. Starec je vrgel tja kožuh. Dejal mu je: »No, zdaj pa se le sleci, nato pa se dobro odeni!«

Dokler se je Vasilij slačil, je Matvej Ivanovič gledal drgetajoče telo in se tudi sam komaj otepal drhtavice.

»Očka, imate kaj jesti,« ga je vprašal.

»Jesti, kajpada!«

Starec se je preoblekel v suhe volnene hlače, telovnik, preobul škornje, se sklonil nad fantiča in popravil kožuh.

»Ti piha? Ne? Kar lezi, grem poiskat dračja, in drv! Zataknil je vesla v rogovile in že dobrodušno jadikoval: sram me bodi! Za mamino krilo se držim, on pa...«

Zadaj za suhim trsjem je že plapolala grmāda. Vasilij je razgrnil plašč in se grel pri ognju. Zmirkaje se je starec obračal stran od plamena in nalagal pod kotliček posušeno stepsko travo in treske, in začel:

»Fante, marsikaj se zgodi. Vendar pa se na morju ne lovijo vrane. Kar pa zadeva race, jih bomo jutri nastrelili.«

»Kje pa vzeti naboje,« je vzdihnil Vasilij. »Saj so mi vsi premočeni.«

»Da-a! Tvoji naboji so... Pa vseeno. Če je že tako, kaj misliš ti početi?... Vidim, da imava isti kaliber.«

Pogladil si je brado in se hreščeče zasmejal. »Tebi se je pač dogodilo, da si nehote padel v moje roke. Razdeliva si službo!«

V daljavi je zamolklo stokalo morje, šumelo je rdečkasto trsje, valovi so poplesavali in dobrodušno šumeli. Zavrel je čaj. Stari lovec ga je odmaknil z ognja.

»Kmalu si bova privezala dušo. Steci do kajaka, tam je moja torba z živili!«

Kakor bi mignil, je Vasilij že vlekel skupaj z dedovo torbo tudi svoj mokri nahrbtnik.

»Kaj imaš pa ti dobrega? Najbrž hrano?«

Vasilij je vrgel k starčevim nogam sveženj in se nasmešnil:

»Troveje!«

Dokler je starec pokladal na razstrti nahrbtnik kruh, sladkor, izpihnil iz vrčka prah, se je Vasilij mučil z vozlom. Nabrekla vrv se ni dala razvezati. Šele z zobmi jo je s težavo razvezal in stresel iz njega trinajst rac.

Matvej Ivanovič je od začudenja zazijal: »Glej ga no! Da je tebi uspelo toliko naloviti?«

Fantov obraz je spreletel zadovoljen nasmeš in tudi nos je zavihal.

»Saj sem pa tudi ves dan streljal; že od prvega svita.«

Starec je pomežikoval s priprtimi očmi, izpod košatih obrvi ter gladil s prsti po kuštravi bradi.

»Kaj pa, kako bi že rekel... ali imaš dovoljenje za odstrel?«

»Seveda ga imam.«

»No, če ga že imaš, koliko pa ti je dovoljeno ustreliti?«

Sinehljaj na fantovem obrazu je zamrl. Majhne začudene oči so strmele v nasršene starčeve obrvi: ali se dedek šali ali govori resno? V očeh starega lovca ni bilo sledu šale.

»Drugi nekoliko več streljajo, pa nič...«

»Kdo so ti drugi?«

»Ja, vsi... Pri nas poznamo lovca, morda ste slišali za Ivana Fedoroviča Makašina? Preteklo pomlad je nastreljal pol nahrbtnika. Imamo ga za najboljšega lovca v okolici.«

»To se pravi, da je tvoj Makašin bedak, če se bavi z uničevanjem. Naj bi prišel meni v roke, takoj bi ga odvedel na občinski urad. Ne maram ljudi, ki postajajo lakomni.«

Matvejevo razpoloženje se je očitno sprevrglo. Z ukrivljenim nožem je razrezal krajec hleba na dva dela in zlovoljno pokašljeval. Potem je natočil dva vrčka vrelega čaja, enega je dal Vasiliju: »Vzemi, pogrej se!« Nato pa s polnimi usti: »Minila je moda: kdo bo več nastreljal.«

»Zdaj pa, dedek, je vseeno več lovcev kot pa rac,« je veselo spregovoril Vasilij in tudi z roko je zamahnil. »Čez pet let ne bo več ničesar niti videti.«

Matvej Ivanovič je pomočil košček sladkorja v vroč čaj in že odprl usta, vendar ga k ustom ni prinesel. Stisnil ga je med grčave prste, vrček pa postavil k nogam.

»Kaj pa ti, kakšen lovec si ti, kaj misliš o sebi?« se je zagledal v fanta. »Po tvojem govorjenju bi si mislil: ubijaj čim več. Jaz, fant, pa o vsej stvari tako mislim: ni to slabo, če je mnogo lovcev. Celo bolje je. Vendar ne takih, kakršen je tvoj Makašin. Lovec s srcem in dušo bo predvsem čuval ptice, šele potem streljal. Deset jih bo očuval, pet postrelil. Tako, vidiš, se race ne bodo zatrle.«

»Očuvati, ... pred kom?«

»Pred roparji, fant moj dragi,« je odgovoril razdraženo starec. »Močvirske postovke so se razredčile, vrane pa... In ti, glej, si se vrgel na osamele race in praviš, da ni nobenega roparja. Žal ti je, da nimaš smodnika. Dobri ljudje pa svojim racam pomagajo pri razmnožitvi in jih pustijo v bičevju skupaj z zarodom.«

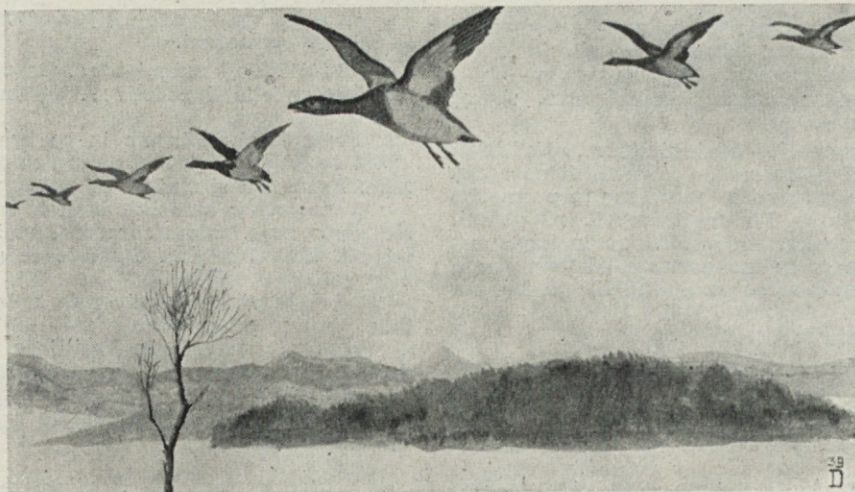
Že je zadišalo po hladnem jutru. Nizko po zemlji so se vili ogromni razkuštrani oblaki. Svinčeno-siva voda z belimi kosmiči pene je butala ob pristan. Pod nebom so preletavale vedno večje jate rac, nekje v daljavi pa so se slišali vznemirjeni kriki gosi. Stari lovec, ki je počasi sbeal čaj, je razbolelo pripovedoval fantu, kar je najbrže že nešteto noči premišljeval o usodi lovskih revirjev, o bogastvu rodnega kraja.

Mladenič se je že naveličal poslušati in se dvignil.

»No, če že ne maraš, bova pa pospravila. Vsekakor te bom pa pokazal vaškemu odboru, golobček. Red mora biti.«

Vasilij se je nasmehnil in nerazumljivo gledal na starega lovca, da bi doumel, čemu je to potrebno. Toda ni videl oči izza nasršenih obrvi. Spravljal je v torbo kotliček in vrček ter zamolklo mrmral nejevoljni starec: »Kdo pa bo čuval divjad pred teboj, če ne mi. Tako je to, ljuba duša!« Za sebe pa je mislil: daj, strezni se! in ne bodi preveč popustljiv!

IZ RUŠČINE PREVEDEL LOJZE FINK

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Frata 1959

Ugodno vreme je dalo slutiti 92 lovcem, ki so se zbrali zvečer 28. novembra v koči na Frati, dober lov. Pogovore okoli divjih prašičev in medvedov je prekinil predsednik Lovske zveze Novo mesto, Franjo Bulc, ki je otvoril slavnostno sejo Lovske zveze Novo mesto, v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ-a ter 29. novembra.

Poleg šal je na ličnem vabilu poživiljalo obvestilo, da je v načrtu tudi odstrel medveda. Na Brezovi rebri je namreč medvedov, ko deževnih dni v pratiki in zato so nekateri postali krvoločni. Mnogi so nezaupno škilili na svoje dvocevke, nekateri pa samozavestno, ker so imeli kar po dve puški.

Zaslužni lovci so prejeli lovska odlikovanja, vsi lovci pa smrekovo vejico ob spominski plošči padlim lovcem-partizanom, ki so jo v počastitev in v spomin padlih tovarišev vrgli v kres. Lovski rogovi so izrazili turobna čustva zbranih, ki so častili padle lovce-partizane.

Po proslavi se je razvil prijeten, topel lovski večer.

Ob 6. uri so 29. novembra zatrobili lovski rogovi. Na prvem zbornem mestu v Brezovi rebri je vodja lova razdelil spominske značke — če bi morda po srečanju z medvedom ne ostalo drugega. S številkami stojišč za klubokom so lovci utonili v jutranjo tiho. Lovski rog je naznanil pričetek lova. Zvonenje brakov, pokanje na vseh straneh in trobljenje rogov se je zlilo v nepozabno pesem.

Prvi pogon: prašič, zgrešen kapitalen merjasec in še marsikaj od dvanajstih ščetinarjev v pogonu. Medveda na srečo ni bilo, ker je baje že nekje dremal.

Drugi pogon: po krepkem kosilu, ki je dal strelcem trdno roko, so zvrnili kar štiri prašiče, da ne štejemo zgrešenih in treh »predremanih« od strelca, ki jih je na večeru preveč obračal...

Na zadnjem pogonu pri Petretu v Straži so našli plen še-

stih prašičev (enega s prvega pogona so našli drugi dan), tri lisice in nekaj zajcev, brez medveda in zadahlih hlač.

Lov in proslava sta bila odlično organizirana, tako da so se lovci razšli z željo na zopetno svidenje leto osorej na Frati, če tudi bo medved.

J. B.

Ponovno nujno in vjudno prosimo dopisnike, da pišete v razprti vrstah in po eni strani lista.

Uredništvo

Svinjska kuga na divjih prašičih

13. novembra 1959. leta so našli gozdni delavci v lovišču LD Čatež ob Savi poginulega divjega prašiča. Ker so v sosednjem lovišču v LR Hrvatski našli letos že več poginulih divjih prašičev, so lovci LD Čatež odnesli kadaver na pregled v veterinarsko ambulanto v Brežice. Tu so jim po pregledu povedali, da so ugotovili na poginulem prašiču karakteristične znake svinjske kuge, ki jo povzroča nek virus. Povedali so nadalje, da so tudi številni domači prašiči na področju občine okuženi od svinjske kuge, od katerih jih je že precej tudi poginilo. Zaradi tega so odrejeni s strani oblastvenih organov strogi karantenski ukrepi.

Virus svinjske kuge se prenaša v glavnem s surovim mesom okuženih živali. Verjetno je pri kakem kmetu crknil domač prašič zaradi svinjske kuge, kmet ga je pa na to nekeje v gozdu plitvo zakopal. Klateči se psi so nato odkopali in razvlekli okuženo crkovino po gozdu, kjer so prišli z njo v dotiko divji prašiči. Lahko so pa tudi sami divji prašiči izgrebli crkovino in se pri tem okužili. Možnost obstoji tudi, da so se divji prašiči okužili neposredno od domačih prašičev. Saj vemo, da kmetje puščajo svoje prašiče v gozdove na širjenje in se ti tam vsako leto sparijo z divjimi. Ko je bil eden v tropu divjih prašičev okužen, so se lahko kaj kmalu okužili na kontaktni način. Tozadevna strokovna literatura govori, da svinjska kuga napade prašiče, tako domače kakor divje vseh starosti in v primeru katastrofalne okužbe pogine lahko do 80 % vseh prašičev. Vsekakor je pa okužba divjih prašičev prišla od domačih, verjetno zaradi neodgovornega postopanja s poginulimi domačimi prašiči.

- ko.

Mulast srnjak

Primeri se, da ta ali oni lovec v pozni jeseni, ko srnjaki zgubijo rogovje, le tega zamenja s srno. Največkrat se to dogaja na skupnih lovih, ko srnjad pridrvi pred strelca, za trenutke postoji in je čas za ugotavljanje spola in očno nasploh zelo kratek. Takih primerov je sicer malo, možnost pa velika, zato ne kaže ukriviti prsta že pri 90 odstotkih sigurnosti.

Drugače se pa sliši, če zamenja lovec srnjaka s srno sredi septembra. Zadeva je potekala takole:

Karel Mrhar, član LD »Mala gora« Kočevje, je že dolga leta lovec, pa ne pomni, da bi se komu kaj enakega primerilo, njemu pa najmanj. Dne 23. septembra je okrog pol osme ure zjutraj zalezel, po njegovem prepričanju, srno na kakih 70 metrov. Ko po daljšem opazovanju ugotovi, da morebitnih mladičev ni na spregled, čeprav bi se v tem času že morali nekeje v bližini pokazati, ustrelil. Kako je bil lovec iznenađen od pogledu na plen, ker v tem času res ni računal, da bi srnjak rogovje že zgubil. Srnjak je bil izredno velik, okrog 8 let star, sicer popolnoma normalen in na njem ni bilo moč ugotoviti nikakih znakov, kar bi vplivalo na tako zgodnjo zgubo rogovja. En nastavek je bil preraščen s tanko kožico, iz česar se da sklepati, da mu je prvi rog odpadel okrog 15. septembra. Na drugem nastavku, pa je bila posušena kri in je ta rog odpadel 2 do 3 dni pred uplenitvijo.

Ker so tak primeri redki, bo to tudi ostale lovce zanimalo.

Vidič Janko, Kočevje

O lisici

9. avgusta 1959 sem vabil srnjaka na klic. Vroč poletni dan je bil, toda na klic so prišli le mladi srnjaki (verjetno preveč srn). Povzpel sem se više v gorsko lovišče, da tam morda priklidem kaj starega. Prostor za klicanje sem si izbral za ograjo gorske senožeči »Jureževe planine« pod košatimi smrekami. Po dolgem odmoru rahlo zapivkam. Povsod tišina. Na ponovni klic opazim, da se plazi skozi mokro travo na košenici v mojo smer lisica. Z gobcem pri tleh se mi poševno bliža. Približno 20 metrov od mene se ustavi in dvigne glavo. Rahlo sem zapivkal. Lisica se je zdrznila in jo ubrala naravnost proti meni. Namenil sem se, da s strelom ne bom vznemirjal lovišča oziroma srnjadi. Močno nagnjen nazaj v resje jo čakam s smrekovim češarkom v roki, da se je priplazila v protivetru dva koraka pod mene. Skoraj neslišno zapivkam, lisica pa naravnost proti mojim nogam (čevljem), s smrkom pri zemlji. V tem ji vržem češarek v hrbet, odskočila je kot vzmet za dva koraka pod smreko ter nekaj trenutkov negibno in zvedavo zrla v mojo smer. Ponovni klic se ji je zdel že sumljiv, zato jo počasi ubere v smeri mojega prihoda. Ko je prečkala moj sled, je zopet odskočila in naglo zgignila v podrasti, vedoč s kom ima opravka. Ob tem dogodku sem videl, da zaupa več svojemu nosu

kakor očem in da ji tudi v poletnem času diši srnje meso.

Drugo srečanje z lisico, istega dne popoldne, je bilo za njo usodno. Sicer ni bilo to povsem lovsko, vendar so okoliščine nanesle tako, kakor se je zgodilo. K temu je pripomogla tudi jeza, ker sem namesto srnjakov ta dan videl le lisice.

Rahlo sem stopil iz gozda na obronek pečin »Pečke«, od koder je lep razgled pod skalovje in se tam rada zadržuje srnjad. Na polici poševno pod seboj opazim rdeč zvitek. Lisica se je grela na popoldanskem soncu, z glavo obrnjena v nasprotno smer. Toda moj prihod je v poslušno začutila, se prevrnila tako, da je imela glavo v mojo smer. Obstal sem kakor kip s priprtimi očmi. Nekaj časa je gledala, potem pa sem razločno videl, kako jo je spanec premagoval in počasi so se oči zaprle. Z gibom roke v zrak sem se prepričal, da je spet zadremala. Hitro je bil sklep narejen. Pokončam jo s kamnom. Če pa spodleti, je pri roki še puška. Da sem prišel 10 metrov nad polico, kjer je ležala lisica, sem porabil 15 minut. Skozi luknjo smreke (kapnika) se je videl zvitek lisice; glavo je imela položeno med sprednje tace. Za mojim hrbtom sem si izbral cca 2 kg težak kamen. Vajen v metanju krogel, sem pomeril na sprednji del zvitka in vrغل kamen skozi luknjo v smreki. Votlo je zapel udarec kamna. Rdeča lisa se ni zganičila. Kamen je udaril na smrček med očesi in žival je brez gibov obležala. Malo sem se res čudil temu slučaju, bil je dorasel samec. Zavaljo gotovosti ga spustim čez steno v gruč in uvidel sem, da je po njem. Na polici poleg ležišča je imel v star smrekov panj (obod) lepo izdelbeno zasilno bivališče, kamor se je verjetno v slabem vremenu zatekal. Odrezan lisjakov rep je bil dokaz temu nelovskemu podvigu.

Naš lovec Andrej ima posebno veselje za nočne love na zajca in lisico. Omenim naj njegov pripetljaj konec oktobra 1958. Okrog polnoči je v luninem svitu oprezal po polju Podkorenem. Nenadoma začuje za vasjo pod gozdom čudno cviljenje. Misli, da lisica kaj davi, hitro stopi v tisto smer. V kritju grmovja in hrusk se približa senčni dolinici pod gozdom. Tam zagleda premetavajočo se in cvilečo gručo dveh lisic. Na precejšnjo razdaljo užge v živo gmoto in na mestu je obležal lisjak, drugega pa je pobral zjutraj 100 m od nastrela.

Mirko Košir

Kr. gora

Nepojasnen pojav zajedavcev pri divjadi

V delu lovišča, ki ga je imel nekoč v zakupu Z., mi je le ta naročil, da naj tam odstrelim vso, za kako boleznijo sumljivo divjad, predvsem srnjad, ne glede na čas ter s kakšnim strelnim orožjem.

Bližnji sosedji so mi kaj kmalu javili, da že dalj časa opažajo kos srnjadi, ki se stalno potika v delu gozda blizu hiš in se ljudi prav nič ne boji.

Tedaj sem imel le šibrenico in pa flobertovko manjšega kalibra za roparice in ujede. Tako sem proti koncu maja šel s flobertovko v označeni del lovišča, kjer naj bi gnezдили skobci. Kmalu sem zagledal tisto žval, ki se je pasla na majhni poseki, oddaljena od mene kakih 60–70 korakov. Zalezal sem jo na pičlih 30 korakov, ker je bil veter ugoden. Ugotovil sem, da je starejši srnjak, ki je imel še sivo dlako ter z enim samim okrnjenim rogom iz prejšnjega leta. Odločil sem se, da srnjaka odstrelim, čeprav z neprimerno kroglo. Srnjak je po nekaj skokih obležal in se umiril. Vstopa krogle nisem našel in ko sem ga obrnil sem opazil, da mu je dlaka na več mestih dvignjena in je delno v večjih kosmih pri padcu odpadla. Pri natančnejšem pregledu sem na teh odpadlih krpah dlake tik ob koži zagledal neke vrste zajedavca v večjem številu, ki mi je bil do tedaj še nepoznan in še do danes ne vem, kako se imenuje in kako se razmnožuje. Zajedavci so bili po barvi precej podobni srnjim ušem, le oblika jim je bila drugačna. Trup jim je bil bolj okroglast kot pri ušeh in ploščat, kakor pri živalskem klopju. Na več mestih trupa je bila dlaka dvignjena in podstrizena, ne da bi sama iz kože izpadla in to povsod tam, kjer so se ti zajedavci nahajali. Na glavah teh zajedavcev je bilo opaziti namesto tipalk organe, podobne škarjam v obliki klešč. Opazoval sem, kako so spodrezovali dlako tik ob koži. Ta živalca je na moji roki hodila bolj ritensko kakor naprej.

Srnjak je bil v mesu še kar dober, na pogled je bil videti mršav. Ko sem ga prezračil sem opazil, da je imel na prvi tretjini žile (penisa) precejšnjo zateklino, ki ga je bržčas močno ovirala pri spuščanju seča.

Edini rog je bil skoraj do polovice odbit in docela oglajen, da so bile grbice in venec komaj zaznavni. Dobro viden je bil samo še odrastek, a še ta brez konice. Nastavek drugega roga je bil komaj še 2 cm visok.

Zakupnik srnjaka ni poslal v preiskavo, pač pa mi je kasneje sporočil, da je bilo odiranje kože mučno, ker se je koža le stežka ločila od trupa in mehur je imel močno napet in prenapolnjen.

Ta primer mi je pokazal dvojce: prvič, da je malokalibrska puška na kroglo dokaj nevarno orožje v rokah nepoklicancev in drugič, meni do tedaj nepoznana zajedavca na srnjadi. V nobeni meni dosegljivi literaturi pa nisem našel nekaj podobnega, niti po sliki niti po opisu.

To poročilo naj bo zgolj vprašanje in prošnja na strokovnjake, da bi ugotovili tega zajedavca in koliko je škodljiv za srnjad. Lovci, če so kaj podobnega opazovali, naj bi poročali.

Karel Furman,
LD Slovenske Konjice

Domača muca

je sicer priljubljena hišna žival, a za lov precej škodljiva in za lovca nič preveč simpatična. Precej veliko škodo delajo klateče se mačke spomladi, ko so mladiči zajcev, fazanov in jerebov še nedorasli in nesposobni za beg. Koliko mladih zajcev in jerebov je hrana za vzrejo mačjega potomstva. Mačka, ki se enkrat privadi na divjad, se ne meni kaj prida za miši. Vedno bolj postaja predrzna in zahtevna za svoj zarod. Dela vedno daljše pohode v polja, senožete in tja do gozda. Takšna mačka se vrača vedno redkeje k hiši in končno sploh podivja. Na ta način nastanejo tudi križanci domače in divje mačke, ki so še večji uničevalci divjadi, zlasti zajcev.

Tako sva lepega sončnega jutra šla z bratom pregledovat solnice. Nekje v gozdu je bokal srnjak, na drugem bregu je kukala kukavica, jerebi so se že oglašali. Tako se je tudi ta dan v sosednjem hribčku oglašal jereb. Med nami je bila široka jasa, porasla s smrekovino. Naenkrat zagledam rjavo mačko, ki se je plazila v smeri, od koder je prihajal jerebov klic. Spoznala sva njeno namero in pričela mačko zalezovati, da bi ji prekrizala njen račun. Midva zalezujeva mačko, ona pa jereba, kakor za stavo, kdo bo prvi.

Toda preden sva midva prebredla jaso, je mačka že opravila in kakor v posmeh je prinesla jereba naravnost proti nama. Tedaj je bilo konec tudi njenega grešnega življenja.

Anton Navodnik,
Uršlja gora, Ravne na Kor.

Rogovje s 130.5 točkami

Srnjaka je uplenil znani lovec in sodelavec pri našem glasilu, Lenart Zupan, v lovišču LD Medvode za svojo sedemdesetletnico, ko je bil tudi odlikovan z Redom za lovske zasluge II. stopnje LZ Slovenije.

Še kaj o lisici

Znano je, da se dlakasta kakor pernata divjad večkrat spari s sorodno drugo vrsto. Kolikor je ta trditev dokazana, na podlagi naravnstvenih opazovanj, je stvar zase. Navesti hočem primer v prilog taki domnevi.

Sredi Dravinjske doline, na desnem bregu rečice Dravinje, stoji samotna, večja kmetija. Tik ob domačiji je še danes ca. 3 ha velik, mešan gozd, s prav gosto podrastjo. Skoraj ob robu gozda je stal lesen hram (šupa) na podstavku, tako da je bil pod podom do 60 cm visok prostor. Del stavbe je služil za kokošnjak, ker je kmetija redila mnogo raznovrstne perutnine.

Ob vhodu v ta hram je bil stalno na verigi pripet pes-čuvaj, predvsem za varstvo kokoši. Bil je nekako lisičje velikosti, siv-

kasto živo-rjave barve, z drobno glavo in črnim smrčkom, majhnimi očmi ter pokonci stoječimi črnimi uhlji. Rep je imel izredno dolg in močno košat, z belino na koncu — res pravi posnetek lisjaka.

Marsikateri lovec ga je imel za lisjaka — dokler ni zalajal. Pes je vsa leta pripet na verigo to mirno prenašal, le v poznozimskem času je postal nemiren, zlasti še, ko je v bližnjem gozdu zaslišal bevskanje lisice. Ob takih primerih so domačini večkrat spustili psa z verige, da bi lisico preganjal. Naslednje jutro pa so potem po sledih ugotovili, da pes lisice ni preganjal, le igrala sta se po vsem gozdu in še izven njega.

Pred nekaj leti, konec maja je gospodar tega doma sredi noči zaslišal močno klopotanje in kodajsanje. Poklical je sinove, ki so pri luči opazili v kokošnjaku lisico, ki se je vzpenjala po steni, da bi ušla. Ujeli so jo in priklenili. Ker ni hotela ničesar uživati, le vzpenjala se je in napenjala verigo v ono smer, kjer je bil pripet pes, so jo po nekaj dneh pokončali.

Takoj naslednji dan zgodaj opazi gospodinja, da pes sedi ob svoji skledi in gleda mlado lisičko, kako liže mlečne in druge ostanke iz njegove sklede. Ko je eden od fantov hotel lisičko ujeti, je le-ta smuknila pod šupo. Pri lovu na prvo lisičko so odkrili lisičje gnezdo in še tri lisičke, stare po videzu 2–3 tedne. Gnezdo je bilo v neposredni bližini psa, tako da je ta imel nemoten pristop do mladičev. Ti se psa niso nič bali in vpričo njega mirno pili mleko. Po nekaj dneh so lisičke izročili lovcem.

Pozneje so domačini ugotovili, da se lisica ni dotaknila nobene kokoši, najbrž niti ni imela tega namena, ker nobene kokoši ni manjkalo, niti ni bila nobena ranjena. Lisica je verjetno iskala miši po stari slami in je tako po nesreči padla med kokoši.

Po teh znakih sodeč so bili domačini in vsa bližnja okolica trdno prepričani, da se je v tem primeru izvršila paritev med psom in lisico.

Da se mlade lisice kaj rade privadijo in približajo psom, posebno priklenjenim, želim tu navesti lastno opazovanje:

V gozdu, kakih 100 korakov od mojega doma, se v skalovju nahaja stara lisina, kjer se skoraj vsako leto skote lisice. Pred dvema letoma sem opazil, da so se mlade lisice, bilo jih je pet, laježu psa tako privadile, da so se hodele ponoči igrati v bližino psa, tako da jih je lahko videl in lajal na nje. Pes je bil sicer zelo oster

na lisice. Tisto leto so se mlade lisice zadrževale vse leto v bližini brloga, kjer so se polegale. Na jesen je pes neko mesečno noč dal znak, da nekdo z njim nori in ga draži. Previdno odprem okno in vidim, kako je lisička, ki sem jo že poznal, ležala na trebuhu, dva metra od pasje hišice, kakor dolga je bila veriga. Sprednje tačice je imela stegnjene proti psu in živahno mahala z repom. Pes jo je iz hišice napadal in napenjal verigo, nakar ga je začela tudi sama napadati. Odskočila je, prišla pod mojo okno, pa zopet nad psa in vedno le izven dosega verige, da je pes ni mogel zagrabiti. Pes ni lajal na lisico, le rahlo renčala sta oba. To igranje se je ponovilo tri noči zapored.

Ker sem se bal, da bo pes na tak način izgubil vso ostrost na lisice, sem sklenil, tretjo noč lisičo odstreliti. Ravno, ko sem čakal priložnosti, da se lisica od psa odstrani, se je pes strgal z verige. Toda lisice ni pričel goniti, ker ni bežala. Umaknila se je samo iz mesečne svetlobe v sadovnjak, kjer je bilo temneje. Tam pa sta se s psom igrala kot mladi psi ali mačke in pri tem rahlo bevskala in renčala. To je trajalo kake četrt ure in bi verjetno še dlje, da nisem namenoma zaropotal z oknico. Kakor že rečeno, mi ta igra ni šla v račun — nakar je lisica pobegnila v bližnji gozd. Psa sem zmotil z žvižgom, da ni šel takoj za njo. Po kratkem je potem pes poprijel lisičjo sled in po gozdu nekaj časa glasno gonil, dokler ga ni moj žvižg odpoklical. Ostal pa je vseeno še vedno prav dober lisičar. Lisica se potem ni več prikazala k hiši.

Kdorkoli od lovcev je kaj podobnega doživel, naj objavi.

Karl Furman,
LD Konjice

Dober strel brez plena

Bilo je oktobra leta 1954. Prehobil sem dokaj velik kos lovišča na Krimu in taval sem ter tja, vendar zaman. Bližal sem se Šešerju v podnožju Krima, misleč, da je končano za ta dan. Lovska strast, (ki je takrat bila pri meni še v povoju), mi ni dala miru ter me popeljala še naprej proti notranjosti lepega gozda Šešerja.

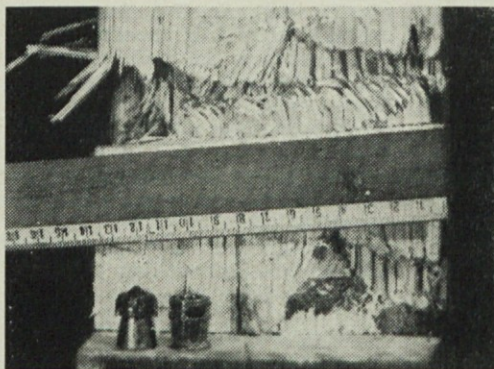
Stopajoč le nekaj minut v določeni smeri in že sva si pogledala iz oči v oči z lepim jelenom-šesterakom. V hipu sem dvignil puško, oddal strel, »jelen pa je obležal v ognju«. Po oddanem strelu, ves razburjen od radosti (kajti takrat sem prvokrat streljal na jelena), sem takoj pohitel k padli živali — jelenu. Prijel sem ga za rogovje, kar seveda ne bi smel storiti, malo ga ogledoval in koval razne načrte s prazno puško na rami. Po kratkem ogledovanju živali sem se oddaljil za nekaj metrov v želji, da narežem smrekovih vej, s katerimi naj bi pokrtil jelena in nato poskrbel za prevoz. V tem trenutku se je žival postavila na noge ter bliskovito v dolgih skokih zbežala v gozdno temo. Prvi hip nisem bil preveč presenečen, misleč, da bo žival tekla le nekaj sto metrov pa zopet obležala, kar se pa ni zgodilo.

Ranjenega jelena sem iskal cele tri dni, toda zaman. Kot neizkušen lovec sem napravil tri napake: nisem oddal smrtilnega strela, sem ranjenega jelena prijel za rogovje ter se tako izpostavil nevarnosti, takoj sem šel na sled za ranjeno živaljo zaradi iskanja.

Matija Božič
Ljubljana

Prebojnost dveh izstrelkov za gladko cev različne konstrukcije, izstreljenih iz iste cevi, z isto količino smodnika v isti les.

Engelman, puškar, Kranj

← Izstrelak »Smolenka« šiljaste oblike, je prebil 14 cm debel les.

← »Idealka« je obtičala 6 cm globoko v lesu in se deformirala.

Tekma ptičarjev Maribor

Dne 8. XI. 1959 v lovišču Rače. Vreme je bilo vlažno, nekoliko premokro, tako da je bilo ocenjevanje nosu zaradi vlage oteževano.

Divjadi je bilo dovolj, le žal, da je bilo polje skoraj golo in zato premalo kritja za uspešno delo ptičarja. Terensko organizacijo in pomoč je vršila LD Rače, za kar najlepša hvala ter za dovoljenje, da se je v tem bogatem lovišču vršila tekma.

Tekmovalo je 9 ptičarjev in to samo kratkodlaki, kar je dokaz, da je ta pasma pri nas najbolj razširjena. Od teh devetih sta v vzrejni tekmi tekmovala dva, ostalih sedem pa na širši poljski tekmi. Po doseženem uspehu je vrstni red sledeči:

Širša poljska tekma:

Bistra, kratkodlaka ptičarka, last LD Hoče; vodnik Mirko Fluher, je dosegla 213 točk in zadostila tudi ostalim pogojem ter dobila Ia oceno. Bistra je v vseh predmetih perfektna, le v vodnem delu bi bilo želeli izboljšanje. Posebej se mora naglasiti njena povezanost z vodnikom in njena vodljivost.

Ajka Uskoška, nemška kratkodlaka ptičarka; lastnik in vodnik Štefan Pisaneč, je dosegla 196 točk in, upoštevajoč ostale pogoje, dobila Ib oceno. Psica je v iskanju nekoliko počasna in se na polju tu in tam ustavlja. Zato je njeno iskanje nesistematično in neveztrajno. V ostalih predmetih zasnove je bila perfektna, v priučenih predmetih pa je za malenkost zaostala za Bistro; to bo vodnik nadoknadil, ker je psička še razmeroma mlada. Pohvaliti se mora njena privrženost vodniku. Obema vodnikoma bi priporočali, da psički prideta prihodnje leto na splošno tekmo.

Bistra, nemška kratkodlaka ptičarka; lastnik in vodnik Franc Sešek, je dosegla 188 točk. Priznana ji je bila IIa ocena. To je bila najstarejša psica tekme in se ji je poznalo, da ima precejšnjo prakso. Pri iskanju je bila previdna, sama se je ravnala po vetru in želeli bi bilo, da bi bila nekoliko bolj poslušna. Slabo je odrezala pred zajcem, pri strelu in za odletelo perutnino, katero je za nekaj metrov zasledovala, kar je za njeno starost precejšen greh.

Vodnik je nekoliko preveč piskal, kar je motilo psičko pri delu.

Ara Uskoška, nemška kratkodlaka ptičarka; lastnik in vodnik Jakob Rečnik, je dosegla 148 točk. Priznana ji je bila IIb ocena. Psica je bila v predmetih zasnove na dostojni višini, v predmetih priučenja pa je slabše odrezala. Vendar je razmeroma mlademu vodniku k uspehu čestitati, da je tak temperament obvladal. Želeli bi bilo, da bi bil vodnik pri streljanju bolj umirjen, kar bo vplivalo tudi na psico.

Bistra, nemška kratkodlaka ptičarka; lastnik in vodnik Jože Pesek, je dosegla 192 točk. Vendar ji je bila priznana le III ocena, ker je delno odpovedala pri vodnem delu.

Psica je zelo temperamentna, hitra in vztrajna in je vodniku štetila v čast, da jo je na polju obvladal. Škoda je le, da ni vsestransko vodena in bolj vodljiva. Odpovedala je delno pri vodi, kar jo je kljub visokemu številu točk potisnilo na tretjo oceno.

Azor, nemški kratkodlaki ptičar; lastnik in vodnik Franc Anderlič, je dosegel 150 točk. V predmetih zasnove je ta ptičar pokazal odlične sposobnosti, a v priučenih predmetih mu je videti, da ga vodnik ne obvlada. Po obnašanju na polju se da sklepati, da uživa ta pes neomejeno prostost v svojem prostem času in je potem razumljivo, da se ob času lova ne ozira na vodnika.

Aso Uskoški, nemški kratkodlaki ptičar; lastnik in vodnik Ivan Pauman, je dosegel le 120 točk. Odpovedal je na vlečkah in pri vodnem delu. Ta ptičar je bil tudi v slabih kondiciji tako, da se zavoljo tega ni mogel meriti z ostalimi na tekmi. Domnevno je zaostal zaradi bolezni.

JESENSKA VZREJNA TEKMA

Ajda, kratkodlaka ptičarka; lastnik in vodnik Alojz Menhart, je dosegla 138 točk. Ta mirna ptičarka je na polju povsem zadovoljila v predmetih zasnove, je pa pri vodnem delu in v ostroži odpovedala, ker je bila premalo vodena. Po pokazani zasnovi je bila ta pozitivna. Zato se vodniku priporoča, da se z njo še trudi in da bi jo vsestransko vodil.

Asta, kratkodlaka ptičarka; lastnik in vodnik Jože Flajšaker, je dosegla 110 točk. Ta zelo temperamentna ptičarka je v predmetih zasnove pokazala odlično zasnovo, vendar je v priučenih predmetih odpovedala. Videti je bilo, da jo je vodnik vzel na lov preden je bila ustaljena v ubogljivosti. Na ta način se je navzela nekaj nediscipline od ostalih ptičarjev. Vodniku se priporoča, da se z psico še trudi, ker Asta po zasnovi in po zunanosti to zasluži.

Ivan Caf

Jesenska tekma jamarjev LZ Celje

se je vršila 4. oktobra 1959 v lovišču LD Vojnik, ki je tudi tekmo organiziral.

Vreme je bilo lepo in suho, presuho za dela psov jamarjev na planem, zaradi česar je bilo ocenjevanje posameznih strok oteževano. Priprave so bile skrbno izvršene. Pripomniti je le, da je bil umeten rov prevelik in se marsikateri jamar ni znašel, kar je seveda vplivalo na oceno. Tekme se je udeležilo 8 psov; od teh so bili trije jazbečarji in pet lovskih terijerjev. Od jazbečarjev je bil eden kratkodlak, dva pa resavca. O posameznih tekmovalcih bi bilo treba omeniti sledeče:

Dok, kratkodlaki jazbečar; lastnik in vodnik Ivan Rojs, je pri jamarškem delu pokazal le srednjo sposobnost, ki bi zadostovala za tretjo oceno. Dosegel je 46 točk. Pri delu na prostem je pokazal boljše znanje in je dosegel 81 točk, kar bi zadostovalo za prvo oceno. Naglasiti je treba, da je bil sledoglasen in celo v večji meri vodoljuben, kar je pri tej pasmi zelo redko. Po dodeljenih ocenah se da

sklepati, da vodnik na jamarško delo ni polagal posebne važnosti in je psiček v tej disciplini zaostal. Po zasnovi sodeč bi moral pokazati boljši uspeh.

Brina, resasta jazbečarka; lastnik in vodnik Jože Mlakar, je pri jamarškem delu dosegla le 46 točk, kar je pod povprečjem srednjega jamarja. Pri prostem delu je bila boljša. Celo sledoglasna je in pokazala je srednjo vodoljubnost, kar ji je prineslo 79 točk, zadosti za drugo oceno. Tudi tu je treba pripomniti, če bi psica bila vodena za delo v zemlji, bi dosegla boljši uspeh, ker po zasnovi je to pokazala.

Copa, resasta jazbečarka; lastnik in vodnik Ivan Jezovšek. Od vseh jazbečarjev je bila Copa najboljša v jami; dosegla je 50 točk, II oceno in bi se po pokazani zasnovi in smotnem šolanju, razvila v kvalitetno jamarjo. Tudi ta jazbečarka je bila sledoglasna; škoda je le, da ni šla v vodo. Kljub temu, da je že starejša, bi se ta po naravi mehka psica še dala popraviti in usposobiti za zanesljivo delavko na prostem in v rovu.

Ari, lovski terijer; lastnik LD Laško, vodnik Emil Bezgovšek. Ta, po zunanosti prav dobro ocenjeni lovski terijer je proti pričakovanju na dan tekme odpovedal. Njegove ocene pri delu: na prostem in v rovu so pod povprečjem zasnove lovskega terijerja. Tudi po temperamentu sodeč, ta dan pri tem psičku ni bilo nekaj v redu.

Beko, lovski terijer; lastnik in vodnik Franc Križnik. Po zunanosti prav dobro ocenjeni lovski terijer je pokazal prav dobro jamarško delo, za katero je prejel 59 točk, I oceno. Pri delu na prostem je bil nekoliko šibkejši in je dobil le 63 točk, III oceno. Po ocenah sodeč je v tem psičku prvovrstna zasnova in pri doslednem vodstvu bi ta prišla tudi do veljave.

Jola Pobreška, lovska terijerka; lastnik in vodnik Lojze Jelarišič, ki je prišel iz Krškega na tekmo v Vojnik, da bi se zasnova njegove drobne ali prav dobro ocenjene psičke ugotovila na javni prireditvi, kar je hvale vredno. Vodnik se je s psičko trudil in uspeh ni izostal. V rovu je dosegla 65 točk, I ocena, na prostem pa 87 točk, kar tudi zadostuje za I oceno. Le v predmetu sledoglasnosti je dobila oceno dobro, v vseh ostalih predmetih pa odlično. Torej je zasnova vsestranska in vodniku se priporoča, da bi to psico dalje šolal za splošno tekmo.

Ioni Predorski, lovski terijer; last LD Skale, vodnik Edo Repnik. Ta prav dobro ocenjeni lovski terijer je v rovu dosegel 53 točk, II oceno in na prostem 66 točk. Tu je treba pripomniti, da je v glasu v rovu komaj zadovoljiv, na prostem je pa v sledoglasnosti in vidoglasnosti popolnoma odpovedal. V teh dveh predmetih je bil nepravilno šolan in ker je že v tretjem letu starosti, je čas za popravljanje teh nedostatkov že zamujen. — Kljub temu, da je v ostalih predmetih zadovoljiv, se mu ne more priznati ocena.

Runo, lovski terijer; lastnik in vodnik Viktor Jeromec. Telesno prav dobro ocenjeni psiček je mirnega značaja, skoraj premrtvega, po merilu temperamenta za lovske terijerje. Pri jamarškem delu je dosegel 48 točk, III oceno, pri delu na prostem pa 80 točk, II oceno. Runo v sledoglasnosti ni bil pozitiven, pač pa je zelo vidoglasen, izredno vodoljuben in odlično vodljiv. Vodniku bi priporočali, da bi ga pripravi za splošno tekmo.

Vodniki zgoraj opisanih psov so pri šolanju storili napako, da so psa peljali v lovišče in mu pokazali zajca, katerega je pes na oči zasledoval. Pri tem so se psi navadili zasledovati zajca na oko in sta pri tem bila zapostavljena »zanesljivost« po sledu zdravega zajca in »sledovoljnost« za zajcem. Psi, navajeni na oko, ostanejo v teh dveh predmetih »lahkomišljeni« in ko uide zajec iz vida, se zasledovanje zatakne in pri prvi kljuki odpovedo. Pri šolanju mladih jamarjev na prostem naj si vsak pes zajca najde le po zajčjem sledu in to še v gozdu. Od tega pravilnega napotila je potem odvisno ali je pes sledoglasen ali ne.

Iz prakse namreč vemo, da zasledujoči pes utihne brž ko se zasledovanje zatakne — ali nasprotno — glas se stopnjuje čim hitreje je zasledovanje. S tega vidika je važno, da poteče zasledovanje nemoteno in to more le takrat, ko sledi z nosom, ker občutljivemu nosu v naravi ni ovire. Zato preprečite v bodoče, da bi mlad pes gonil zajca po vidu, oziroma skrbite pri šolanju, da bo v mladosti izdelal čim več sledov zajcev, katerih ni videl.

Naj še pripomnim, da mora pes vsak sled sam najti, ga z zanimanjem ovohavati in zasledo-

vanje pričeti brez kake pomoči vodnika. Ker le od psa take zasnove lahko pozneje pričakujemo zanesljivo delo po sledu. Pripomniti še moram, da je pri naših prednikih veljalo, da naj se mladina uči pri starih. To za naše dobro zasnovane lovske pse ne velja. To kar mlad pes pri starem vidi, posnema — in koliko imamo psov starejših semestrov posnemanja vrednih? Po pokazanih uspehih na naših tekmah je naš pomočnik take zasnove, da mu ni treba pomočnikov iz njegovih vrst; treba mu le pravega vodnika in pravilnega vodstva.

Ivan Caf

Lovski psi:

Kratkodlaki jazbečarji:

Bara JRJkd 211 — Div Curnovski JRJT 465, leglo je bilo 21. januarja 1960. Vzreditelj Pavel Bogovič, kmet, Spodnja Pohanca 22.

Kokeršpanjeli:

Ciga Taborska JRŠK 140 — Robi JRŠK 248, leglo bo 15. februarja 1960. Vzreditelj Jože Bedenk, Črnuče št. 40.

Reša JRŠK 220 — Binky ENCI RČ/784/55, leglo bo 2. februarja 1960. Vzreditelj dr. Slavko Cepplak, Ljubljana, Zarnikova 86/I.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Elga JRKki 3533 — Pik Šmar-nogorski JRKki 1491, leglo je bilo 22. decembra 1959. Vzreditelj prof. dr. Stane Valentinčič, Ljubljana, Titova cesta 25.

Lovski terijerji:

Beka JRLT 567 — Cigan Diljski JRLT 1047, leglo je bilo 10. januarja 1960. Vzreditelj Anton Brezic, Ljubljana, Gospodinska 7.

Kratkodlaki istrski goniči:

Bina JRGki 1210 — Cezar RMGki 823, vpis v JR v teku, leglo je bilo 2. januarja 1960. Vzreditelj Baldomir Šuligoj, Spodnji Lokovec 15, pošta Čepovan.

Diana JRG ki 1600 — Cari JRGki 1589, leglo bo 31. januarja 1960. Vzreditelj Anton Golež, Ponikva, pošta Grobelno.

Prijavljena in zaščitenasparna:

»Izpod Markovca« za nemške bokserje, lastnica Nada Bergles, Semedela št. 28, pošta Koper.

Novi sodniški pripravnik:

za oceno zunanosti in dela vseh vrst goničev: Janez BULC, študent, Ljubljana, Župančičeva ulica št. 7/III.

Kinološka zveza Slovenije

PO LOVSKEM SVETU

Slovenski izseljenci v Ameriki so navdušeni lovci

»Lovil bom, pa čeprav po — bergljah...« pravi rojak mr. John Kapelar v »Prosveti«, glasilu Slovenske narodne podporne jednote (SNPJ), ki izhaja v Chicagu, kjer je sedež te slovenske izseljeniške organizacije. Pogosto piše o lovskih doživljajih Mr. Anton Valentinčič, ki je bil pred leti na obisku v Sloveniji in v svojem rojstnem kraju, Ponovi vasi pri Grosupljem. Tedaj je pripovedoval zanimivosti lovskih doživljajev, ko je lovil s svojim sinom srnjake.

V eni zadnjih številčk Prosvete piše rojak John Kapelar, ki živi v mestu Herminie v Pensilvaniji. V tem mestu je večja slovenska naselbina, ki ima celó Slovenski dom, kamor prihajajo rojaki na družbene sestanke in kulturne prireditve od blizu in daleč.

Na enem izmed teh sestankov je bil predsednik slovenske podružnice Slovenske narodne podporne jednote Mr. Frances Gorenc iz Sharona, ki je tudi navdušen

lovec, in Tone Valentinčič. Frank je družbo odlično zabaval s svojimi lovskimi zgodbami.

»Prosveta« takole zaključuje dopis našega rojaka Johna Kapelarja:

»Zdaj je pri nas odprt lov na malo divjad. Lovske puške poka-jo, da je veselje. Tudi jaz sem prvi dan odšel na lov in sem imel kar dober pogled. Ustrelil sem štiri zajce in krasnega fazana, čeprav imam na grbi že šest in pol križev. Lovska strast me še zmeraj žene v gozd in na lov, da se podim za divjadjo, pa čeprav mi moja žena govori, da bom moral ta šport zaradi svojih let opustiti. Jaz ji vedno v šali ponavljam, da lovec ne bom nikoli opustil, čeprav bi moral v gozd in za divjadjo kar po — bergljah...«

Tako pravi naš rojak v daljnji Ameriki. — Vsi, ki beremo njegove dopise o lovu, mu želimo še mnogo zdravja, da bi brez bergelj pohajal v gozd, in zraven veliko ognja, da bi tako prepričal svojo ženko, kljub letom, da je še zmeraj fant od fare in tudi na lovu.

Jože Župančič, Litija

Tiha puška

Ameriška revija »Newsweek« poroča, da je puška na stisnjeni zrak v stanju ubiti človeka, ne da bi pustila sled. Rabljena je bila v oddelku specialne pešadije ameriške vojske v Fort Benningu. Orožje je ob strelu neslišno.

Iz »Diane«, 31. VII. 1959, št. 14

V Italiji je bilo v letu 1958 izdanih 862 541 lovskih dovolilnic — 8 % več, kakor v letu 1957.

Iz »Diane TC

V letu 1959 je na državnem prvenstvu Madžarske v streljanju na glinaste golobe prvoplasirana ekipa dosegla 739 zadetkov od 800 možnih.

Posamezniki so dosegli:

	zadetkov	od možnih
1. Kiss Emerik	194	200
2. Szilágyi Virgil	191	200
3. Kulin-Nagy Karel	190	200

Ludvik Marič

Tekmovanje na glinaste golobe v inozemstvu

Zveza avstrijskih organizacij za lovsko streljanje je priredila letošnje tekmovanje na strelišču v Herzogenburgu. Nastopilo je 24 ekip po 3 strelci in 47 posameznikov.

Zmagovalna ekipa je sestrelila 59 golobov od 60 možnih.

Med posamezniki je bil prvi Szapary Laszló z 58 od 50 možnih.

Mednarodnega tekmovanja letos v Varšavi se je udeležilo 7 narodov.

Pri ekipnem streljanju (3 strelci po 200 golobov) so dosegli:

1. Madžari 568 od 600 možnih
2. Poljaki 565 od 600 možnih
3. Bolgari 562 od 600 možnih
4. Romuni 556 od 600 možnih
5. Čehi 550 od 600 možnih
6. Vzh. Nemci 545 od 600 možnih
7. Avstrijci 542 od 600 možnih

Od posameznikov je bil najboljši rezultat 197 od 200.

Pri tekmovanju posameznikov na 300 golobov je osvojil prvo mesto Madžar Nagy z 295 zadetki.

Lansko leto je na državnem prvenstvu na golobe na Madžarskem dosegla prvoplasirana ekipa (4 strelci) 747 zadetkov od 800 možnih.

Pri tekmovanju posameznikov so dosegli:

1. Szomjas Ede 198 od 200
2. Vári Jožef 188 od 200
3. Dr. Halassy Julij 188 od 200

Ludvik Marič

Švicarji so uplenili leta 1957

807 jelenov, 802 košut in telet, 16 230 srnjakov, 11 412 srn in mladičev, 6442 gamsov, 9312 svizcev, 32 239 poljskih in 1470 planinskih zajcev. Od roparic pa 15 239 lisic, 2655 jazbecev, 341 kun zlatih, 720 kun belic, 244 dihurjev in 2749 drugih malih roparic (podlasic in kepenov).

Od pernatih divjadi 73 divjih petelinov, 456 ruševcev, 348 gozd-

nih jerebov, 924 kotorn, 1420 jerebic, 1330 fazanov, 325 prepelic, 801 kljunačev, 341 kozic, 6143 divjih golobov, 14 102 divjih rac, 22 divjih gosi, 4035 druge pernatih divjadi (brinovk itd.).

Ujed (vran, srak in šoj) skupaj 51770.

ASP

Divja gos odletela iz Frankfurta na Madžarsko

Ptičja opazovalnica na otoku Helgoland je sporočila zoološkem mu vrtu v Frankfurtu, da je bila decembra 1952 ustreljena na madžarskem pri Balmuzujvárosu divja gos, ki je nosila na nogi značko Helgolanda. Gos je bila leta 1949 izvaljena v živalskem vrtu v Frankfurtu in je živela ves čas na področju tega zoološkega vrta. Gosi te vrste so zaznamovali, da bi proučevali njihovo premikanje. Domnevajo, da je rabila za svoj polet nekaj tednov.

ASP

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

Letni občni zbor Glavne lovske zveze FLR Jugoslavije

se je vršil 19. dec. 1959 v Zagrebu, z dnevnim redom:

1. Poročilo o delu GLZ FLRJ in republiških lovske zveze za 1958/59;
2. Razprava o poročilih;
3. Referati: O Inštitutu za raziskovanje lovstva s predlogom za status Inštituta; o poenotenju lovske politike in vsklajevanju interesov vseh organizacij, ki se bavijo z lovskimi posli; o osnovanju fonda za napredek lovstva pri GLZ FLRJ;
4. Razprava o referatu;
5. Predlog za spremembo pravil GLZ FLRJ;
6. Sprejetje poročil, referatov in predloga za spremembo pravil in razrešnice upravnemu in nadzornemu odboru;
7. Sprejetje obračuna in proračuna za naslednje leto;
8. Razno;
9. Izvolitev upravnega in nadzornega odbora.

Podajamo zgolj kratek izveček iz važnejših poročil, medtem ko bomo potek občnega zbora oziroma važnejše sklepe objavili v prihodnji številki, ko bo na voljo zapisnik.

Temeljni zakon o lovstvu, ki čaka že dve leti, še ni bil od Skupščine sprejet, kakor tudi ne zakon o gozdovih. Prav tako ne uredba ali zakon o proizvodnji sredstev za kemizacijo poljedelstva. Izpremenil pa se je čl. 247 KZ v prid lovstvu.

Enotna politika o izvozu divjadi in lovskem turizmu je izvedena s 1. januarjem 1960.

Gradnja lovskega doma v Beogradu se izvaja postopoma. Generalna skupščina Mednarodne lovske zveze na Dunaju je spremenila statut MZL na predlog jugoslovanskih delegatov. Organizacija za sodelovanje pri »Lovski reviji« še ni zadovoljivo uspela. Prav tako propagandna komisija ni v celoti delovala.

Predsednik republike tovariš Tito je sprejel delegacijo lovcev pod vodstvom predsednika GLZ Sv. Stefanovića.

Za tem so bila podana poročila posameznih republiških lovske zveze: o obrazovanju lovišč, staležu, gojitvi in odstrelu divjadi, o stanju področnih lovske organizacij ter razvoju lovstva in lovski politiki na splošno.

Stanje 31. marca 1959 kaže v lovske organizacijah in o članstvu sledečo sliko:

Ljudska republika	Lovske zveze		Lovska društva	
	republ.	okrajne	(družine)	Članov
Srbija	1	37	728	38 284
Hrvatska	1	27	759	22 911
Slovenija	1	11	422	10 062
Makedonija	1	7	95	7 295
BiH	1	12	156	8 265
Črna Gora	1	—	34	3 394
FLRJ	6	94	2194	90 211

Letni računski zaključek GLZ FLRJ za 1958/1959 izkazuje: 8 189 410 din dohodkov in 6 349 784 din izdatkov. Proračun za 1960/61 pa je z 9 525 000 din uravnovešen.

Podano je tudi podrobno poročilo o delu Inštituta za raziskovanje v lovstvu za leto 1958. Stalnih uslužbencev ima inštitut 6, honorarnih 5 in je delal v 4 odsekih: za biologijo in ekologijo divjadi, za patologijo divjadi, za invazijske bolezni, za ekonomiko lovstva in statistiko. Odseki so razčlenjeni v potrebne pododseke in referate.

Na Štjaku

so lovske družine na Krasu 20. septembra 1959 priredile strelsko tekmovanje na glinaste golobe, v okviru proslave 15. obletnice pokrajinske konference AFŽ za Slovensko Primorje.

Poleg lovske družine je tekmovalo tudi šest strelskih družin z različnimi in malokalibrskimi puškami.

Kraj Štjak je najvišja točka »Vrhov« in poznana partizanska vasica.

Izredno lep septembrski sončni dan in pogled na Kras in sončno Vipavsko sta zvalila veliko udeležencev na proslavo. Tekmovalo je nad 60 domačih in tujih lovcev. Vse lovske družine

s področja Krasa so bile na tekmovalstvu dobro zastopane, razen LD »Jezero«, Komen in LD »Ta-bor«, Sežana. Pohvalo za dobro organizacijo pri tem tekmovalstvu zasluži zlasti LD »Kras«, Dutovlje.

Od treh možnih zadetkov je samo en lovec dosegel vse tri zadetke, medtem ko so po dva zadetka dosegli štirje lovci. V finalu so se ponovno pomerili najboljši strelci in dosegli naslednja mesta: prvo, inozemec Tržačan kot najboljši strelce; drugo Savo Valenčič iz LD Ilirska Bistrica; tretje Albin Mahnič iz LD Štanjel.

Rezultati ostalih tekmovalcev so bili šibki in opaziti je bilo, da zlasti mladi lovci nimajo dovolj vaje v streljanju na glinaste golobe.

Tekmovalstvo je pokazalo, da imajo lovske družine na Krasu še mnogo neizkušenih lovcev v hitrem streljanju in da se zaradi tega prav gotovo na lovu zastrelji veliko divjadi. Ker mora biti lovec predvsem gojitelj divjadi s tem, da je tudi dober strelce, bi bilo priporočljivo, da bi lovske družine česče prirejale streljanje na glinaste golobe.

Rado Dolgan,
LD »Raša«, Štorje

Franc Letnik, član LD Trbovlje in njen zaslužni predsednik praznuje svojo **petdesetletnico**. Od deških let je lovec, ki je s svojo skušnostjo, znanjem in delavnostjo dvigal stalež divjadi v tem lovišču tako, da so sedaj lovi in zlasti brakade pravi užitek poštenim lovcem. Leta 1956 je bil odlikovan z Znakom za zasluge.

Jubilantu želimo še mnogo zdravih let in obilo lovskih užitkov v lepih zasavskih loviščih.

LD Trbovlje

MALI OGLASI

Prodajam 4 mesece stare lovske terijerje. Franc Fajfar, Sp. Branik 36, p. Cerklje pri Kamniku.

Lovska družina Apače

je v zvezi s 40 obletnico KPJ 8. nov. 1959 razvila svoj lovski prapor ob 15. obletnici svojega obstoja. Proslavo je otvoril starešina lovske družine Alojz Baligač, ki je v kratkem orisal zgo-

dovini lovske družine, predsednik Lovske zveze Pomurje Evgen Cug pa razvoj in ukrepe naše socialistične domovine pod vodstvom ZKJ ter v tej povezavi dolžnosti in naloge lovstva.

Franjo Somer

Izgubil se je črn španijel v Trebnjem. Prosim lovce, če bi kaj vedeli, da sporočite: Karel Lenarčič, Slaščičarna, Novo mesto.

Kupimo lovske pse z rodovnikom, stare od 3 mesecev do 5 let in sicer: brake jazbečarje, lovske terijerje, ptičarje vseh pasem, španije, visokonoge goniče vseh pasem in barvarje. Ponudbe s ceno poslati na: Kinološki aktiv pri Savezu lovaških društev kotara Karlovac v Karlovcu.

Kupim Manlicher Schoenauer, 8 mm, ki ima lahko že izrabljeno cev, po možnosti z daljnogledom. Franc Novak, Stahovica.

UMRLI SO:

Franc Blažič, rojen 27. januarja 1896, član LD Slov. Bistrica, odlikovan z Znakom za zasluge v lovstvu.

Andrej Cijan, član LD Prebold.

Stanko Vilfan, z Dobrega polja na Gorenjskem, dolgoletni član in odbornik LD Begunjščica.

Franc Klun, član LD Dolenja vas, rojen 1912, je tragično preminul.

OBVESTILO

Uradne ure za člane so pri Lovski zvezi Slovenije vsak petek od 16. do 19. ure.

ŠALJIVE

TINČEK IN TONČEK NA JEREVICE

Tinče in Tonče lovita jerevice in opazita čez mejo v škofje-loškem lovišču kito jerebic. Tinče požene proti njihovemu lovišču, a jerebice naravnost proti Škofji Loki. Pa pravi Tinče: »Zakaj jo nisva po lušk' mahnila, pa bi se jerebice prav gotovo obrnile.«

Štajer

»Kako si mogel zgrešiti tistega zajca?«

»Sem že sam razmišljal. Misslim, da sem se davi malo preveč, podprl', pa sem videl dva zajca. Gotovo sem streljal na napačnega.« A

»Čim več hodim na lov, tembolj razmišljam, da...«

»...da lov ni zate...«

»To ravno ne, ampak, kako so ljudje mogli živeti od lova?« S

Lovec Smolnikar je vendarle pogodil zajca — celo s prvim strelom. Ponosen na uspeh se ozira na vse strani. Ko ne vidi žive duše, obupano vzdihne: »Spet mi ne bodo verjeli, da sem ga jaz.« P